

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**TRESTNÉ ČINY PÁCHANÉ VIETNAMSKOU MENŠINOU NA
ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY**

Autor práce: Ondřej Chejn, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinované studium

Vedoucí práce: JUDr. Milan Šumbera

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2016

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Milanu Šumberovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

Trestné činy páchané vietnamskou menšinou na území České republiky: bakalářská práce
České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s. 2016, 49 s.
Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Milan Šumbera

Klíčová slova: trestný čin, vietnamská komunita, mezinárodní organizovaný zločin, trestní zákon, druhy trestné činnosti

Každým rokem je v České republice pácháno asijskou komunitou stále více trestných činů než v letech předchozích. Taková situace se neudržitelně vymyká kontrole, a to konkrétně od období polistopadové revoluce, kdy na našem území zůstalo mnoho lidí ze států, ve kterých žijí Asiaté, převážně z Vietnamu: tyto obyvatele najímal náš bývalý režim jako levnou pracovní sílu. Práce nabízí náhled do této problematiky a zaměřuje se zejména na negativní vlivy vzrůstající trestné činnosti, kterou páchají příslušníci asijských menšin (především tedy vietnamské komunity), a jejich dopad na naši společnost, kdy si zde spousta občanů neuvědomuje, jak velké potíže se pod touto problematikou skrývají - a to v první řadě z pohledu bezpečnostních složek. V této práci se dozvíme, kdo vlastně tyto lidé jsou, jaké trestné činy nejvíce páchají a budeme se je snažit rozdělit do jednotlivých kategorií.

ABSTRACT

Crimes Committed by Vietnamese Minority in the Czech Republic: The Bachelor thesis. České Budějovice: College of European and Regional Studies, 2016, 49 s. Supervisor: JUDr, Milan Šumbera

Keywords: crime, Vietnamese community, international organized crime, criminal law, crime types

Compared to the years before, there has been a significant increase in the amount of criminal activities caused by Asian community over the past few years in the Czech Republic. This situation remains stagnant, specifically after a period of the Velvet Revolution, when a large number of Asian migrants, originally used as a cheap labor by the Communist government, have stayed in the country. This thesis offers an insight into problematic issues of this topic and focuses especially on the effects of increasing crime caused by Asian minorities (mainly Vietnamese community) and their influence on our society, while most people do not even realize the size of this problem, especially in terms of security forces. This thesis will introduce these communities, describe who they are, what kind of crimes they commit the most and divide them into specific groups

OBSAH

ÚVOD	8
1 CÍLE A METODIKA	9
2 HISTORICKÁ PERSPEKTIVA	10
2.1 Z DĚJIN VIETNAMU - EMIGRACE, ASIJSKÁ KOMUNITA, (V RÁMCI TRVÁNÍ ČESKÉ SOCIALISTICKÉ REPUBLIKY PŘED LISTOPADEM 1989, TEDY BÝVALÉ ČSR)	10
2.2 ZAČÁTKY VIETNAMSKÉ KRIMINALITY V ČR	13
2.3 VÝVOJ VIETNAMSKÉ KRIMINALITY PO ROCE 1989	16
3 CHARAKTERISTIKA ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	18
3.1 DEFINICE.....	18
3.2 MODELY ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	19
3.3 ZNAKY A TYPOLOGIE ORGANIZOVANÉHO ZLOČINU	19
4 AKTÉŘI VIETNAMSKÉ KRIMINALITY NA UZEMÍ ČR	20
4.1 NEJNIŽŠÍ ČLÁNEK	21
4.2 ČLENOVÉ KRIMINÁLNÍCH SKUPIN (VOJÁCI).....	21
4.3 ŠÉFOVÉ KRIMINÁLNÍCH SKUPIN (STŘEDNÍ VRSTVA)	22
4.4 ELITA	22
5 STRUKTURY VIETNAMSKÉ KRIMINALITY	23
5.1 PŘÍLEŽITOSTNÁ SKUPINA	23
5.2 POULIČNÍ GANG	23
5.3 ORGANIZOVANÁ KRIMINÁLNÍ SKUPINA	24
5.1 ZLOČINECKÝ SYNDIKÁT	25
6 DRUHY VIETNAMSKÉ KRIMINALITY NA UZEMÍ ČR	27
6.1 DROGOVÁ KRIMINALITA	27
6.2 MIGRACE, OBCHOD S LIDMI A PROSTITUCE.....	29
6.3 HOSPODÁŘSKÁ KRIMINALITA	31
6.4 DALŠÍ KRIMINÁLNÍ ČINNOST	32
7 PODPŮRNÉ KATEGORIE ANALYTICKÉHO MODELU A JEJICH ROLE	33
8 SOUČASNOST A BUDOUCNOST VIETNAMSKÉ KRIMINALITY	34
8.1 TYPOLOGIE VIETNAMSKÉ KRIMINALITY.....	34
8.2 ZMĚNY V TRENDECH VIETNAMSKÉ KRIMINALITY.....	35

8.3 BUDOUCNOST VIETNAMSKÉ KRIMINALITY.....	35
9. KAZUISTIKA	36
10 VÝSLEDKY DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	38
ZÁVĚR	46
ZDROJE.....	48
LITERÁRNÍ ZDROJE	48
ELEKTRONICKÉ ZDROJE.....	49
LEGISLATIVNÍ DOKUMENTY	49

Úvod

Téma práce je "Trestné činy páchané vietnamskou menšinou na území České republiky". Práce se však nevěnuje výsadně jen trestným činům, ale také historii asijských komunit, zejména té vietnamské, která v České republice (dále jen ČR) získává v počtu sídlících cizinců jednu z absolutních většin, a to jak legálně, tak i nelegálně. Skutečný celkový počet Vietnamců v ČR v roce 2012 byl odhadnut zhruba na 100 000. Zločinecká uskupení, operující v prostředí menšinových uskupení, představují pro ČR vysoké bezpečnostní riziko – mají těžko identifikovatelné organizační struktury a při páchání trestné činnosti využívají nových modů operandi. Naše bezpečnostní složky s nimi mají velice málo zkušeností a neumějí s nimi pracovat. V tom jim mimo jiné významně brání kulturní a jazykové bariéry. Nebezpečnost těchto uskupení stoupá úměrně s jejich velikostí, stupněm organizovanosti a mezinárodním dosahem. I když se jedná o problém často artikulovaný jako vážné národní bezpečnostní riziko ve vládních dokumentech i ve veřejné debatě (a to jak v ČR, tak i na mezinárodní úrovni), je problém kriminality ve vietnamských diasporách jen málo prozkoumán.

Důvodem je častá uzavřenost těchto komunit, odlišné kulturní prostředí s těžko „čitelnými“ strukturami sociálních vazeb a v neposlední řadě i rozšířená nízká odborná připravenost výzkumníků či příslušníků bezpečnostních složek, kteří v těchto komunitách operují. Vietnamská kriminalita v Evropě i v ČR dnes zahrnuje široké spektrum aktivit: hospodářskou kriminalitu, převaděčství, obchod s bílým masem a prostituci, násilný zločin, krádeže, padělatelské aktivity, obchod s drogami a jejich výrobu, obchod se zbraněmi atd. Samotná trestná činnost je prováděna prostřednictvím specifických operací. Proto jsem se v rámci práce rozhodl věnovat prostor především organizovanému zločinu.

Posláním celé této práce není vyzdvihovat nebo hanobit asijskou komunitu jako celek, ale zamyslet se nad bezpečnostním rizikem spojeným s výkonem služby bezpečnostních složek. Toto téma jsem si zvolil, protože už mě zmíněná problematika dávno zajímala a osobně jsem se s ní setkával nejen z laického pozorování při nákupech u této komunity, ale také ve zpravodajství, kde se občas nějaká taková kauza objevila. Ale takových tendencí jsem si nevšimnul pouze v médiích. V souvislosti s mým studovaným oborem je mým výsostným zájmem sledovat veškerá bezpečnostní rizika, která samozřejmě nesouvisí jen s problematikou vietnamské diaspory, ale s pácháním trestné činnosti celkově. Pokusím se

tedy ve srovnání s dostupnými literárními i vyloženě neliterárními zdroji nastínit příčiny hromadné masové imigrace osob vietnamského původu a následně interpretovat jejich znění tak, abych se dobral k východisku možného řešení problému.

1 Cíle a metodika

Cílem této práce je představit historické souvislosti, za jakých se začali občané Vietnamu dostávat do českých zemí, charakterizovat vietnamskou kriminalitu (dále jen VK), její znaky, modely a typologie, rozlišit jednotlivé struktury VK a konkretizovat jednotlivé kategorie páchaní trestné činnosti, které mají většinou obyvatelé těchto diaspor na svědomí. Mou snahou bude shrnout dosavadní odborné, jak publikované, tak i aktuální praktické poznatky v této oblasti páchaní trestné činnosti. Komplexnost práce pak završí rozbor informací získaných v rámci provedeného dotazníkového šetření a porovnání výsledků z nich plynoucích s informacemi vytěženými z dostupné odborné literatury a praktických zkušeností. Tato bakalářská práce je rozdělena do několika částí a jejím cílem je především zmapovat aktuální podobu VK, což považuji i z hlediska bezpečnosti státu za velmi důležité; doufám, že v tomto bude i praktický přínos mé práce.

Nejprve vymezíme znaky a typy VK. Toto vymezení následně poslouží k výběru nejvhodnější metodologie analýzy VK. V další části práce se budeme zabývat aktéry VK, tedy účastníky kriminální činnosti, a okrajově zmapujeme i jejich sociální prostředí. Poté budu věnovat pozornost strukturám, v nichž se tito aktéři sdružují. Dále bude následovat analýza kriminální činnosti, jíž se dopouštějí. Poslední část práce bude zaměřena na role společnosti, médií i politiky v rámci oné problematiky. Cíle, které jsem si tedy v rámci práce stanovil, zní následovně:

- a) definovat, charakterizovat a časově vymezit dějinné příčiny a příčiny páchaní trestné činnosti vietnamskou komunitou na území ČR
- b) vystihnout proměny vietnamské zločinnosti v rámci několika časových období a jednotlivě je kategorizovat
- c) pokusit se o jistou prognózu, tzn. odhadnout vývoj páchaní trestné činnosti ve vietnamské diaspoře v průběhu několika dalších let.

Pro dosažení těchto cílů využiji maximum dostupných informačních zdrojů. S ohledem na požadavek věrohodnosti se bude jednat především o aktuální informace organizací operujících na poli boje s organizovaným zločinem. Především tak jde o Ministerstvo vnitra

ČR, Bezpečnostní informační službu, Národní protidrogovou centrálu, Český statistický úřad a Celní správu. Vzhledem k faktu, že se jedná o fenomén částečně založený na konspiraci, využijí i méně odborné či dokonce neodborné zdroje, například tiskové zprávy, internetové články, populární literaturu ad.

Za nejvhodnější metodu ke zpracování dat považujeme deskriptivní a analytický přístup, místy doplněný o komparativní prvky na základě interpretace relevantních dat.

2 Historická perspektiva

2.1 Z dějin Vietnamu - emigrace, asijská komunita, (v rámci trvání České socialistické republiky před listopadem 1989, tedy bývalé ČSR)

Pojďme si nejprve ujasnit pojmy. Československá socialistická republika měla své trvání do r. 1989, ale pro označení pouze české části země budeme nadále používat jen pojem Česká socialistická republika (tedy bez Slovenska, tzn. zkratka ČSR – v případě, že zahrneme do země i její tenkrát slovenskou část, pak ji samostatně označíme jako SSR, tedy Slovenská socialistická republika. A v případě, že by šlo označení celého socialistického uskupení, pak použijeme termín Československo nebo ČSSR).

Vietnamská emigrace má dlouhou tradici. Vietnamci často emigrovali především do sousedních zemí – Číny, Kambodže a Laosu. V Kambodži a Laosu, které byly společně s Vietnamem součástí tzv. Francouzské Indočíny, se Vietnamci usazovali zejména v koloniálním období a odcházeli sem i za války v Indočíně. Značná část Vietnamců zamířila zejména ve druhé polovině 20. století i do zámoří. V USA dle odhadu žije přes 1,6 milionu osob vietnamského původu, na dalším místě je Kanada se 152 000 obyvateli a třetí Austrálie, která hostí asi 174 000 Vietnamců. Podle vietnamských zdrojů dnes Vietnamci žijí ve více než sto zemích světa. Nejstarší a nejpočetnější vietnamskou diasporu v Evropě má Francie, kde žije asi 250 000 vietnamských usedlíků. Na druhém místě je Rusko se 100 000-150 000 vietnamskými emigranty, dále Německo se 125 000, pak následuje Polsko, Norsko a ČR, kde je počet od 65 000 do 100 000 Vietnamců.¹

K pochopení současné situace Vietnamců v českém kriminálním prostředí se musíme vrátit do historie vzájemných vztahů mezi Československou republikou (dále jen ČSR) a Vietnamskou

¹ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012 s. 25. ISBN 978-80-86791-88-3.

demokratickou republikou (VDR). První větší vlny vietnamských přistěhovalců začaly přicházet do ČSR v roce 1956². Většina z nich byli sirotci a studenti. Od roku 1967 bylo v ČSR 2100 vietnamských pracovníků a učňů.³ Od počátku sedmdesátých let bylo každoročně připravováno pro studium na českých středních a vysokých školách se stipendii od Ústředního výboru Komunistické strany Československa, Ústřední rady odborů a československé vlády přibližně 500 vietnamských studentů.⁴ Československo představovalo také jeden z významných zdrojů zbraní a vojenského materiálu pro severovietnamskou armádu a jihovietnamské hnutí odporu ve válce v Indočíně. Krátce po jejím skončení dále nabyly na důležitosti hospodářské a politické vztahy obou zemí v rámci Rady vzájemné hospodářské pomoci (RVHP), která byla založena pro podporu hospodářské spolupráce mezi zeměmi sovětského bloku. Celé Československo vyváželo do Vietnamu průmyslové zboží a investiční celky výměnou za suroviny a zemědělské výrobky. Na počátku osmdesátých let vietnamská vláda ve snaze splatit své válečné dluhy a vyplnit rostoucí mezeru ve vývozních a dovozních vztazích začala do ČSR vyvážet vietnamskou pracovní sílu. Do Československa byly převezeny tisíce Vietnamců v rámci takzvaného „programu pomoci trpícímu Vietnamu“. Projekt byl pečlivě organizován vietnamskou a československou vládou. Mladí Vietnamci, obvykle ve věku 18–20 let (a proto nikoli bývalí vojáci z války v Indočíně, jak se často tvrdí v tisku, přestože je možné, že se narodili a vyrůstali ve válce), dostali základní jazykové a odborné vzdělání ve vietnamské menšině v ČSSR a odborné vzdělání v počátečním stadiu ve Vietnamu, které trvalo tři až šest měsíců. Poté byli znovu převezeni do ČSR, kde pokračovali ve své jazykové přípravě po dalších tři až šest měsíců v sedmi studijních střediscích. Ze studijních středisek byli poté rozděleni do textilních, chemických a průmyslových továren po celém území Československa.⁵

Jejich smlouvy zpravidla trvaly čtyři roky (někdy byly prodlouženy až na sedm let). Odborné vzdělávání vietnamských pracovníků pokračovalo i na nových místech podle požadavků jejich zaměstnavatelů. Ačkoliv oficiální počty vietnamských dělníků nebyly nikdy zveřejněny, odhaduje se, že systémem „dobrovolné práce“ v ČSR a SSR v průběhu osmdesátých let prošlo mezi 70 000 až 120 000 mladých Vietnamců. V letech 1980–1989 jich zpravidla současně pobývalo na československém území kolem 30 000. V roce 1990, když

² NOŽINA, M., KRAUS, F.: *Kriminální síť ve vietnamské diaspoře*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2009. s. 21. ISBN 978-80-86506-82-1.

³ BROUČEK, S.: *Vietnamské etnikum v lokálním prostředí české majority*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2002. s. 11-12. Bez ISBN.

⁴ NOŽINA, M.: *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha : Themis, 2003. ISBN 80-7312-018-6.

⁵ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální síť v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 56-63. ISBN 978-80-86791-88-3.

vypršela platnost československo-vietnamské dohody o pracovních silách, v zemi stále pobývalo 20 000 Vietnamců.⁶ Někteří z nich se v Československu dobře adaptovali, uzavřeli manželství s místními ženami a muži a naučili se dobře česky. Tyto osoby se staly základem pro novou vlnu přistěhovalců přicházejících do ČSR, ale až po roce 1989. Nezřídka se z řad těchto osob rekrutovaly první výraznější osobnosti vietnamského kriminálního podsvětí. Program víceméně dobře fungoval během první poloviny osmdesátých let.⁷

První vlny studentů a dělníků se skládaly z pečlivě vybraných mladých lidí s komunistickým zázemím (např. členové organizace komunistické mládeže a komunistické strany). Tito lidé pocházeli téměř výlučně ze severního a středního Vietnamu (Hanoj, Langson, Haiphong atd.), tedy z regionů pod dlouhodobým komunistickým vlivem. Ve druhé polovině osmdesátých let program postupně upadal a obě strany začaly situaci široce zneužívat. ČSR zaměstnávalo vietnamské dělníky v nepopulárních a špatně placených profesích, vietnamští koordinátoři programu byli angažováni do organizování placené migrace a do činností na černém trhu. Obzvláště ve druhé polovině osmdesátých let kvalita pracovníků postupně upadala díky nízkému zájmu potenciálních dobrovolníků a výběr se stal pouze formálním. V té době kolovaly zvěsti o tom, že vietnamská policie sháněla „dobrovolníky“ mezi mladistvými delikventy v ulicích Hanoje a Saigonu.

Je obtížné odhadnout, kdy byly založeny první vietnamské kriminální struktury v ČSR a SSR, protože československá vláda a bezpečnostní složky zavíraly nad tímto problémem z politických důvodů oči. Bylo to pravděpodobně v polovině osmdesátých let. Během svých začátků byla vietnamská trestná činnost spojena s drobným podnikáním vietnamských dělníků snažících se zlepšit své příjmy. Dělníci dostávali pouze 40–50 % své reálné mzdy v ČSR či SSR. Zbytek peněz byl částečně vyměněn na vietnamskou měnu (dongy) a vyplácen jejich rodinám ve Vietnamu ve formě malých měsíčních příspěvků a jako zvláštní bonus po jejich návratu domů; podstatná část mzdy však byla použita vietnamskou vládou na „pokrytí cestovních nákladů pracovníků“ - jinými slovy na splácení vietnamského zahraničního dluhu. Životní úroveň vietnamských pracovníků proto nebyla příliš vysoká. Řada z nich v důsledku toho hledala i další příjmy.⁸

Nekontrolovaná pracovní činnost byla ovšem oficiálně zakázána a dělníci mohli pracovat pouze ve svých přidělených zaměstnáních a pod kontrolou svých nadřízených pracovníků. V

⁶ BROUČEK, S.: *Vietnamské etnikum v lokálním prostředí české majority*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2002. s. 11-12. Bez ISBN.

⁷ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální síť v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 56-63. ISBN 978-80-86791-88-3.

⁸ NOŽINA, M., KRAUS, F.: *Kriminální síť ve vietnamské diaspoře*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2009. ISBN 978-80-86506-82-1.

důsledku toho se uchýlovali k nelegálním anebo pololegálním aktivitám na českém černém trhu. Vietnamci brzy zjistili, že v české společnosti existuje vysoká poptávka po „západním“ módním zboží, jako jsou oděvy, digitální hodinky a elektronika. Začali proto vyrábět džíny a oblečení s falešnými značkami západních firem z ukradeného textilního materiálu produkovaného na export v továrnách v ČSR. Dalším zdrojem příjmů se stal dovoz zboží, zejména hodinek a levné elektroniky s falešnými obchodními značkami z Asie. Toto původně drobné podnikání se rozrostlo, když se do něj zapojili dohlížitelé skupin pracovníků a zřejmě i zaměstnanci vietnamského velvyslanectví v Praze.⁹

Podle očitých svědků ve druhé polovině osmdesátých let přistávala na starém ruzyňském letišti (které se používalo pro přijetí zahraničních delegací, pro vojenské účely, charterové lety apod.) zvláštní letadla naložená asijským zbožím. To probíhalo pod dohledem zaměstnanců vietnamského velvyslanectví. Zboží se překládalo na nákladní auta a odváželo z letiště, aniž přišlo do styku s českými celníky. Po několika dnech se objevilo na černém trhu. V opačném směru to byla hlavně jízdní kola, malé motocykly a šicí stroje, které se převážely v letadlech oficiálně pronajatých pro přepravu pracovníků vracějících se do Vietnamu. Není jasné, jak bylo do Vietnamu propašováno zboží s falešnými západními obchodními značkami vyrobené na Tchaj-wanu, v Singapuru, Hongkongu, Indonésii atd., ale obchodní sítě černého trhu mezi asijskými zeměmi a Československem přes Hanoj fungovaly po léta. Demokratické změny v roce 1989 ve východní Evropě otevřely dveře pro další rozmach tohoto typu obchodu.¹⁰

2.2 Začátky vietnamské kriminality v ČR

Po „sametové revoluci“ v Československu v roce 1989 se situace ve společnosti dramaticky změnila. Vedle demokratických svobod změny po roce 1989 přinesly i nežádoucí vedlejší efekty. Otevřením státních hranic byla nelegální přeprava zboží a osob přes ČSR paradoxně a nechtěně posílena. Obrovská ekonomická transformace a náhlé vytvoření svobodného trhu přinesly mnohé příležitosti pro kriminální „podnikání“. Český právní systém se jen postupně a s velkými obtížemi měnil a přizpůsoboval demokratickým standardům a potřebám tržního hospodářství, justiční a policejní aparát byly zásadně rekonstruovány a policie zpočátku

⁹ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. str. 56-63. s. 86-95. ISBN 978-80-86791-88-3.

¹⁰ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 76-81. ISBN 978-80-86791-88-3.

neměla zkušenosti při vyšetřování VK. Slabě organizované místní podsvětí představovalo malou konkurenci pro dravé a vysoce profesionální zahraniční skupiny.

V důsledku toho bylo pronikání a ustavování nadnárodních kriminálních uskupení na českém území rychlé a efektivní. Během dvou let po demokratických změnách se v ČSR etablovala prakticky všechna hlavní nadnárodní zločinecká uskupení z bývalého Sovětského svazu, Balkánu, Itálie a jiných evropských zemí, a rovněž uskupení z Asie, Latinské Ameriky, Středního východu a subsaharské Afriky. Hlavním motorem aktivit VK se tak nestalo domácí podsvětí, ale zločinecké organizace přicházející ze zahraničí.

„Dalším podnětem pro vývoj a rozvoj organizovaného zločinu se stalo utváření migrantských komunit v hostitelských zemích, což usnadnilo etablaci zločineckých struktur (většinou z bývalé Jugoslávie, bývalého SSSR, Číny atd.)“.¹¹

Vietnamská komunita v ČSR byla těmito společenskými změnami hluboce zasažena. Vztahy mezi naší zemí a Vietnamem se zhoršily a zájem transformujícího se českého průmyslu a zemědělství o vietnamské pracovníky prudce poklesl. Na základě již existujících dohod tedy proběhly demokratické změny v devadesátých letech a začaly se tak ve větší míře uskutečňovat nelegální transfery Vietnamců přes české teritorium.

V rámci jakési napůl platné „spolupráce“ (nyní již byl tento program v troskách) byli do ČSR až do roku 1992 (resp. do r. 1993, než vznikla samostatná ČR) posíláni někteří další studenti a dělníci, ale nové smlouvy o mezinárodně platných dohodách s nimi již uzavírány nebyly. S tím, jak končila stipendia a smlouvy, byli studenti a dělníci nuceni k návratu domů. Česká vláda se také rozhodla zaplatit kompenzace vietnamským dělníkům, kteří se budou chtít vrátit domů před ukončením svého kontraktu. Většina z těchto dělníků se ovšem rozhodla zůstat v ČSR nebo emigrovat dále na Západ. Doba pro ně byla příznivá, přistěhovalecké předpisy byly nedostatečné a policie a zpravodajské služby byly částečně paralyzovány. Podle českého práva bylo velice jednoduché zařídít si živnost a na jejím základě obdržet povolení k trvalému pobytu. Mezery v přistěhovaleckých předpisech umožnily mnohým smluvním dělníkům a bývalým studentům vyhnout se návratu do Vietnamu a založit si v nově vzniklé ČR obchodní firmy.¹²

Ještě v roce 1990 tak v zemi stále pobývalo 20 000 Vietnamců.¹³ Situace rovněž přitahovala novou vlnu ekonomických migrantů z Vietnamu. Modely přepravy Vietnamců do naší vlasti se změnily od počátku devadesátých let několikrát, protože v platnost vstoupily nové

¹¹ SOULEIMANOV, E. ed al.: *Organizovaný zločin*. Praha : Auditorium, 2012. ISBN 978-80-87284-27-8.

¹² NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální síť v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 81-82. ISBN 978-80-86791-88-3.

¹³ ZČP: zpráva ÚOOZ, květen 1999.

přistěhovalecké předpisy, změny v azylové politice a policejní zákazy. Mnohé z těchto změn byly spojeny s přípravou českého právního a bezpečnostního systému na vstup do schengenského prostoru v lednu r. 2008.

Vedle nelegálních transferů byly převládající modely vietnamského přistěhovalectví založeny na využívání mezer v českém právním systému. Proto byly v podstatě „legální“. V případě následného přesunu do některé ze západních zemí, kde bylo přistěhovalectví silněji kontrolováno, přeprava často pokračovala na nelegálním základě. Pašování osob přes „zelenou čáru“ (nelegální překračování hranic) bylo časté zejména v devadesátých letech a v podstatě ještě stále pokračuje, i když s nižší intenzitou. ČR se stala zemí určení a rovněž tranzitním územím pro přepravu asijských migrantů na Západ. Příslušníci asijské komunity (Vietnamci a Číňané) jsou hlavními pachateli těchto trestných činů. Současným trendem je i narůstající počet „zákazníků“ – uprchlíků pašovaných ze Střední Asie, Jižní Asie a z Balkánu. Pololegální a nelegální transfery osob, jinak také „převaděčství“, prošly v období posledních pěti let podstatnými změnami. Před tímto obdobím dominoval převod běženců přes hranice jednotlivých států (transfery osob tzv. „přes zelenou“; v čínském názvosloví je tato forma nazývána „hadí“ cestou).¹⁴

Běženci v cílových destinacích nejprve působili jako ilegální přistěhovalci a až posléze byl jejich pobyt v zemi legalizován (v případě čínské a VK se jednalo o nelegální přechod hranic do ČR či dalších zemí EU přes Ruskou federaci a pobaltské státy). V dnešní době převaděčské organizace spíše zneužívají nedokonalost imigračních zákonů jednotlivých zemí EU, kdy je ve Vietnamu transferované osobě vyřízeno povolení k pobytu a ta do ČR přicestuje legálně. V poslední době je to zejména pracovník kontraktovaný některou z agentur, jež zajišťují pracovníky pro velké společnosti typu Škoda auto a. s. nebo Škoda Plzeň, či jako osoba samostatně výdělečně činná. Ačkoli se totiž jedná o vcelku legální způsob transferu osob, v řadě případů jde o nekvalifikované pracovníky s padělanými certifikáty dosaženého vzdělání či podvedené osoby toužící po vycestování do některé ze zemí EU. Obě tyto činnosti dosud koexistují a dokonce se vzájemně doplňují. Jejich způsoby operací se však od sebe překvapivě významně liší. Odlišný je i sociální status jednotlivých migrantů. Obecně platí, že lidé, kteří přicestují legální cestou, mají vyšší společenský status nežli migranti přicházející do ČR převaděčskými kanály bez platných cestovních dokladů. Nelegální a pololegální transfery osob je nutno striktně oddělit od tzv. obchodu s lidmi či obchodu s bílým masem.

¹⁴ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální síť v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 85-96. ISBN 978-80-86791-88-3.

Tyto operativní módy i organizace transferů osob mohou být v případě obou aktivit velmi podobné. Pachatelé obou forem této trestné činnosti například využívají k jejímu páčání padělaných dokumentů či jejich částí, které buď nakupují od dalších osob, zabývajících se paděláním těchto dokumentů (viz níže), nebo si je vyrábějí sami apod. Konkrétní obsah těchto forem trestné činnosti je však různý a někdy velmi těžko prokazatelný či dohledatelný.¹⁵

Přesné datování začátku kriminálních aktivit vietnamské komunity není možné určit, ale bylo to zřejmě v polovině osmdesátých let spolu s objevem fenoménu zvaným lidově „veksláci“. Pravděpodobně byla důsledkem páčání kriminálních aktivit nízká životní úroveň vietnamských pracovníků. Vietnamští dělníci dostávali pouze 40 - 50 % své reálné mzdy a na základě nízkého příjmu se začali uchýlovat k nelegálním aktivitám na českém černém trhu. Vietnamci, kteří měli namířeno do ČSR byli dobře a nejen z doslechu informováni o zdejším způsobu života. Brzy pochopili, že u nás je velká poptávka po západní módě, jako jsou například džíny, digitální hodinky nebo elektronika.¹⁶ Ale to již zde v podstatě jednou řečeno bylo.

2.3 Vývoj vietnamské kriminality po roce 1989

„Česká cizinecká policie vydala v r. 1995 občanům Vietnamu 3407 povolení k trvalému pobytu; v r. 1997 to již bylo 17 620 povolení. Podle policejních odhadů bude reálný počet Vietnamců v ČR dvojnásobný až trojnásobný. Vietnamsko-česká společnost uvádí odhad 70 tisíc.“¹⁷

Pojďme se na porevoluční vývoj v naší zemi podívat trochu podrobněji. Po roce 1989 se v ČSR situace ve společnosti dramaticky změnila. Český právní systém se postupně a s obtížemi měnil a přizpůsoboval demokratickým standardům i potřebám tržního hospodářství, justiční a policejní aparát byly zásadně rekonstruovány a policie zpočátku ani neměla zkušenosti při vyšetřování OZ. Slabě organizované místní podsvětí představovalo malou konkurenci pro dravé a vysoce profesionální zahraniční skupiny. V důsledku toho bylo pronikání a ustavování nadnárodních kriminálních uskupení na českém území rychlé a negativně efektivní. Během dvou let po demokratických změnách se v ČR etablovala prakticky všechna hlavní nadnárodní zločinecká uskupení z bývalého Sovětského svazu, zemí

¹⁵ NOŽINA, M., KRAUS, F.: *Kriminální sítě ve vietnamské diaspoře*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2009. ISBN 978-80-86506-82-1.

¹⁶ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 79-80. ISBN 978-80-86791-88-3.

¹⁷ NOŽINA, M.: *Vietnamese Organised Crime in the Czech Republic*. Perspectives 15/2000, s. 20; Respekt 15/2002 (8. 4. – 14. 4. 2002). In NOŽINA, M.: *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha : Themis, 2003. ISBN 80-7312-018-6.

Balkánu, jiných evropských zemí a rovněž také uskupení z Asie či Latinské Ameriky. Hlavním motorem aktivit OZ se tak nestalo domácí podsvětí, ale zločinecké organizace ze zahraničí.¹⁸

Vietnamci v ČR, respektive zprvu ještě v ČSR, byli změnami, které nastaly po roce 1989, hluboce zaskočeni. Vztahy mezi oběma státy se zhoršily a zájem o vietnamské pracovníky velmi klesl. Na základě oboustranných dohod byli vietnamští dělníci a studenti do ČR posíláni, ale jen do roku 1992, jak jsem již také uvedl. Vietnamské pracovníky, kterým skončily smlouvy, byli nuceni k návratu domů. Ze strany československé vlády nebyl však tlak k návratu důsledný. Velká část z nich se rozhodla zůstat v ČSR nebo emigrovat na Západ. Tehdejší československé právo pro ně bylo příznivé a přistěhovalecké předpisy byly nedostatečné, a také bylo velmi jednoduché zřídit si živnost a na základě nějaké živnosti získat povolení k trvalému pobytu, čímž se dalo vyhnout návratu do Vietnamu. Nastalá situace také ovšem lákala novou vlnu migrantů z Vietnamu. Většinu vietnamských imigrantů v ČR tvořili a tvoří přistěhovalci přímo z Vietnamu. Změna nastala jen ve složení přicházejících Vietnamců. Před rokem 1989 sem přicházeli jen pečlivě prověřeni jedinci, zatímco po roce 1989 to byli lidé z chudých oblastí Vietnamu, kteří do ČR mířili v podstatě za účelem a s vidinou zlepšení své sociální situace.¹⁹

Na začátku 90. let minulého století si začali vietnamští obchodníci pronajímat prodejní stánky na tržištích ve velkých městech (Praha, Brno, Ostrava a další). Nabízeli především levnou elektroniku a textilní zboží. Vietnamské obchodníky si také postavili stánky v příhraničních oblastech (Cheb, Potůčky, Hatě a jiné), kde se zaměřili na klientelu ze sousedních zemí (Německo, Rakousko). Vietnamské obchodníky dodnes toto období nazývají „obdobím zlatého deště“, a to proto, že bylo pro jejich podnikání velmi úspěšné. Vietnamský zločin se rozvíjel od roku 1989, ale největšího rozmachu dosáhl v letech 1997 – 2002, dokud nezačal být trochu více kontrolován a regulován. Přitom se odhaduje, že „v průběhu devadesátých let přešlo ilegálně přes území ČR eské republiky do Německa přibližně 10 000 Vietnamců.“²⁰ Vietnamskou organizovanou kriminalitu můžeme charakterizovat jako takového mladšího bratra čínské organizované kriminality na našem území. V současnosti je to totiž rychleji se vyvíjející a zlepšující se systém.²¹

¹⁸ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 80. ISBN 978-80-86791-88-3.

¹⁹ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. s. 81. ISBN 978-80-86791-88-3.

²⁰ ZČP: zpráva ÚOOZ připravená pro výzkumný projekt ÚMV s názvem *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*, 2001.

²¹ NOŽINA, M.: *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1.

3 Charakteristika organizovaného zločinu

3.1 Definice

V této kapitole bude definován organizovaný zločin jako celek. Definovat Organizovaný zločin (dále jen OZ) se jeví jako nesnadný, dokonce v jistém smyslu dosud nesplněný úkol. Neexistuje jednotná, celosvětově uznaná, univerzální definice, kterou by bylo možné aplikovat na veškeré druhy a projevy OZ.

Vzhledem k tomu, že tyto definice jsou považovány za velmi obecné, využívá Ministerstvo vnitra ČR k vymezení OZ definici založenou na jakémisi seznamu aspektů:

- „(1) spolupráce více než dvou osob;*
- (2) podezření ze spáchání závažné trestné činnosti;*
- (3) činnost zaměřená na honbu za ziskem;*
- (4) konkrétní a specifické úkoly každého z členů organizace;*
- (5) dlouhodobá činnost;*
- (6) kázeň a kontrola uvnitř organizace;*
- (7) trestná činnost na mezinárodní úrovni;*
- (8) používání násilí a jiných prostředků;*
- (9) využívání stávajících hospodářských a obchodních struktur ve svůj prospěch;*
- (10) napojení organizace na procesy praní peněz;*
- (11) ovlivňování politiky, médií, veřejné správy, soudních orgánů nebo ekonomiky.“²²*

Americký Federální úřad pro vyšetřování pracuje s definicí OZ jako jakékoliv „skupiny, jež obsahuje formalizovanou strukturu, a jejímž primárním cílem je zisk peněz pomocí ilegálních aktivit. Skupina svou pozici udržuje hrozbou užití nebo užitím násilí, korupcí úřadů či vydíráním, přičemž má významný dopad na lokální, regionální nebo celostátní obyvatelstvo.“²³

vyd. Praha : KLP, 2012. s. 82. ISBN 978-80-86791-88-3.

²² MINiSTERSVO VNITRA ČR. (2000): *Informace o stavu organizovaného zločinu na území České republiky v roce 2000*, [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/dokumenty/org_zlo/konc2000/cesky/1_pojem.html>.

²³ FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION: *Organized Crime*, [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.fbi.gov/hq/cid/orgcrime/glossary.htm>>.

Organizace spojených národů místo toho definuje OZ jako „širokou a komplexní kriminální aktivitu volně nebo úzce organizované skupiny osob za účelem jejího obohacení. Obvykle je ho dosahováno porušováním zákonů včetně zločinů, často ve spojení s politickou korupcí.“²⁴

3.2 Modely organizovaného zločinu

Do značné míry je OZ multidimenzionální a komplexní, proto se k jeho vymezení často využívá rozdělení do modelů, které jsou vhodné pro analýzu dat. V základním rozdělení se jedná o typ kauzální a analytický. Kauzální model pátrá po příčinách, analytický pak řeší spíše vazby mezi jednotlivými aspekty OZ.

Nejrozšířenější jsou modely podnikatelské, hierarchické a tzv. patron-klient. Hierarchicky pojímá organizaci zločinců jako byrokratizovanou skupinu. Podnikatelský je zaměřen na ekonomickou činnost zločineckého seskupení. Patron-klient pak vnímá především vazby v lokální kriminální síti.

Uznávaným modelem je dále VON LAMPEHO²⁵ analytický model, který je novější a lépe tedy plní současné potřeby zkoumání zločinu pomocí sbírání dat a hledání odpovědí na stanovené výzkumné otázky. Především jde o stanovení šesti aspektů – základních a environmentálních, tedy podpůrných. Jsou jimi:

- „(1) aktéři, kteří spolupracují na racionálních neimpulsivních aktivitách;
- (2) struktury, které tyto aktéry propojují;
- (3) zločinecké aktivity, na kterých se podílejí.
- (4) společnost;
- (5) vláda;
- (6) stav veřejné debaty, resp. média.“

Na tomto modelu je pro naši práci podstatný právě fakt, že pracuje i s prostředím, které hraje právě v případě etnických skupin velkou roli. Proto ho volíme.

3.3 Znaky a typologie organizovaného zločinu

²⁴ LAMPE von, K.: *Organized crime definitions collection*, [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.organized-crime.de/OCDEF1.htm#index>>.

²⁵ LAMPE von, K.: *The Use of Models in the Study of Organized Crime*. [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://freenethomepage.de/kvlampe/kvIECPRocmodels.pdf>>, s. 6.

Základním znakem OZ je v současné době zcela jistě profesionalizace. Ke zločinu jsou využívány nejen nejmodernější zbraně, ale i informační technologie či dopravní prostředky. Významnou roli sehrává i kontinuita – myšleno je zde pokračování činnosti takto organizované skupiny i po smrti tzv. bosse. Dalším znakem je pak bohatství, násilí, resp. hrozba jeho užití, neideologický přístup, pronikání do oficiálních společenských struktur, mezinárodní aktivity. Kriminální činnost takových skupin je konspirativní, detailně naplánovaná, v rámci skupiny dochází k jisté formě dělby práce.

Jak uvádí CEJP²⁶, další možnost dělení OZ se provádí na základě působnosti - domácí, mezinárodní (transnacionální) a globální. Další druh dělení je pak dle úrovně organizace, na „*tzv. nižší úroveň organizace, která se sice vyznačuje dělbou úkolů, ale její struktura je spíše horizontální a na tzv. vícestupňovou vertikální organizační strukturu, na jejímž vrcholu je nejvyšší vedení, které řídí i několik relativně samostatných skupin, jež lze charakterizovat jako tzv. střední článek.*“

Podle SMOLÍKA²⁷ lze také OZ např. klasifikovat z hlediska jeho pronikání do společenských struktur, přičemž se určují čtyři stupně:

- „(1) limitované pronikání (skupiny OZ se zaměřují především na získávání financí a zdrojů a minimalizaci rizika odhalení);*
- (2) etablované působení (skupiny se snaží legalizovat zisky);*
- (3) společenské angažování (skupiny vstupují do sféry politiky, státní správy, samosprávy, kultury, charity atp.);*
- (4) paralelní fungování (samotná společnost je se skupinou propojena, všechna celospolečenská rozhodnutí vycházejí z potřeb skupin OZ).“*

Pro úplnost dodejme, že klasifikovat lze OZ podle teritoria, rasy etnika či náboženského vyznání. Tomuto tématu se budu v práci podrobněji věnovat v dalších kapitolách.

4 Aktéři vietnamské kriminality na území ČR

V souvislosti s organizovaným zločinem by bylo naprosto neprofesionální zmiňovat se o Vietnamcích jako o celku, popřípadě rase. Na kriminalitě se samozřejmě účastní jen část

²⁶ CEJP, M. a kol.: *Výzkum organizovaného zločinu v České republice II*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1999. s. 37. ISBN 80-86008-72-X.

²⁷ SMOLÍK, J.: *Uvedení do problematiky organizovaného zločinu*. In: SMOLÍK, J. (eds.): *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2007. s. 24. ISBN 978-80-210-4438-8.

z nich. Z tohoto důvodu bych rád věnoval následující kapitolu charakteristice čtyř kategorií Vietnamců, kteří se na kriminalitě na našem území účastní, tedy:

- nejnižšímu článku
- členům skupin (vojáci)
- šéfům skupin (střední vrstva) a elitě.²⁸

4.1 Nejnižší článek

V případě takzvaného nejnižšího článku je třeba poukázat především na realitu, že účastníci kriminálních aktivit se na tomto podílejí zpravidla nedobrovolně, dokonce mnohdy zcela nevědomě. Jedná se o nelegální imigranty, kterým v mnoha případech nezbývá jiná varianta, než vykonat práci nabízenou jim takzvanými zprostředkovateli. Na mysli zde máme především práci v rychlých občerstveních, stánkový prodej, kurýrství nebo dealerství.

Povětšinou se podle BROUČKA²⁹ tedy jedná o mladé lidi, kteří neznají náš jazyk ani naši kulturu: na území ČR je tato skupina nejpočetnější. Přicházejí na naše území z nejchudších oblastí Vietnamu s cílem výdělku. A to nejen pro sebe, ale i pro rodinné příslušníky, kterým peníze odesílají. „*Prakticky veškeré ekonomické aktivity Vietnamců v ČR v můžeme charakterizovat ve třech zásadách: uživit na dobré úrovni rodinu, finančně zabezpečit děti a postarat se o rodiče, kteří jsou ve Vietnamu.*“

Tento nejnižší článek je tedy v podstatě cílem vykořisťovatelů vyšších článků Vietnamské komunity.

4.2 Členové kriminálních skupin (vojáci)

Vojáci jsou již přímými členy kriminální skupiny. Pocházejí z nejnižší vrstvy, na základě kontaktů a vlastní aktivity a schopností však postupují do vyšší struktury. Z tohoto pro ně vyplývají různé výhody. Nemusejí již tedy pracovat na podřadných postech jako nejnižší článek, mají lepší vybavení i vyšší plat. Toto oplácejí kázní a loajalitou. Pokud by porušili stanovená pravidla, byli by samozřejmě trestáni. Pro šéfy kriminálních skupin provádějí různé

²⁸ NĚMEC, M.: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha : Eurounion, 2003. s. 75. ISBN 80-7317-026-4.

²⁹ BROUČEK, S.: *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/107/vietnamska_etnika.pdf, s. 20.

práce včetně kurýrství, dealerství, ochrany, přepravy zboží, velkoobchodního prodeje, dozoru nad určitým územím, dozoru nad odvětvím obchodu, koordinace nejnižších článků, zastrasování, racketeeringu (jehož bližší explikaci naleznete v podkapitole 6.4) a celé škály tvrdších aktivit (bytí, znásilňování aj.).

V případě vojáků jde zpravidla o mladé lidi, kteří zde na našem území nemají rodinu, mezi sebou se pak sdružují v rámci jisté lokality - místa, například v blízkosti tržnic, barů a podobně.

4.3 Šéfové kriminálních skupin (střední vrstva)

Střední vrstva vede a organizuje kriminální skupiny. Patří sem takzvaný boss a jeho pobočníci. Ti jsou zbytkem komunity uznáváni a respektováni jako autorita. Mnozí Vietnamci využívají jejich kontaktů k tomu, že je žádají o pomoc v různých svých osobních nesnázích a problémech. Často se jedná o dluhy, které za ně střední vrstva zaplatí, a oni za toto provedou jistou protislužbu – dealerství, pašování, kurýrství.

Boss je zpravidla Vietnamec, který již na našem území pobývá delší dobu. Nejčastěji jde o osoby, které k nám přišli již ve druhé polovině minulého století v rámci studijních a pracovních cest. Na základě osobních i pracovních kontaktů, které tu získali, se rozhodli nevracet zpět do vlasti a emigrovat. Na začátku obchodovali s oblečením a elektronikou, postupně se vypracovali a zaměstnali své přátele či rodiny, jimž pomohli také emigrovat. Jsou v tomto smyslu jistým vzorem pro další emigranty. Povětšinou perou nelegálně získaný majetek přes fiktivní firmy a investují do nemovitostí a obchodu, v čemž je jejich nejsilnější stránka.

Podle autora NĚMCE³⁰ se můžeme setkat s tvrzením, že „pobočníky jsou zejména členové rodiny, bývalí spolužáci či spolupracovníci. Tito pobočníci jsou také zapsáni jako společníci ve firmách šéfa. U bosse mají maximální důvěru.“

4.4 Elita

V případě elity se v podstatě jedná o typ bosse, který nevystupuje na veřejnost, jedná přes své pobočníky a snaží se za sebou zamést jakoukoli stopu. Angažuje se ve financování většiny

³⁰ NĚMEC, M.: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha : Eurounion, 2003. s. 75. ISBN 80-7317-026-4.

nekalých praktik celé skupiny, ovšem dbá pečlivě na to, aby z tohoto zároveň nemohl být nařčen. Nejpodstatnějším rysem jsou přitom kontakty v zahraničí, kde „legalizuje“ své zisky, investuje a zkupuje nemovitosti. Právě odhalení této elity je tedy nejobtížnější; o její existenci je totiž velmi málo důkazů. Je navíc třeba podotknout, že mnohdy mají i kontakty mezi některými vlivnými „oficiálními“ politiky nebo obchodníky.

5 Struktury vietnamské kriminality

Podle NĚMCE³¹ lze vymezit v podstatě čtyři základní typy kriminální činnosti, a to:

- V prvním případě se jedná o nahodilé seskupení, tedy příležitostně vzniklou skupinu. Pověštinou existuje jen po určitý čas, respektive čas potřebný k vykonání kriminálního činu.
- Druhou strukturou je takzvaný gang, parta, která je časově stálější a vykazuje již i jistou hierarchii členů. Ti ovšem nejsou primárně zaměřeni pouze na trestnou činnost.
- Organizovaná kriminální skupina je pak typická právě tím, že prioritou členů je páčání kriminálních činů, které dlouhodoběji plánují a zaměřují především na zisk.
- Poslední a tedy nevyšší strukturou je pak zločinecký syndikát s velmi složitou hierarchií, bossem v čele a především pak napojením na státní správu.

5.1 Příležitostná skupina

V rámci kriminality Vietnamců jsou členy příležitostných skupin páčány převážně činy související s jejich drogovou závislostí – jedná se zpravidla o mladistvé delikventy, kteří kradou nebo vydírají. Tyto kriminální činy jsou obvykle páčány jednorázově. V souvislosti s náhodným vznikem takových skupin zločinců nepřesahuje jejich počet obvykle pět členů.

5.2 Pouliční gang

Pouliční gang se skládá zpravidla z pěti až deseti členů. Často společně i žijí, popřípadě se scházejí na určitém místě, například v baru, na tržišti a podobně. Mají svá pravidla, která dodržují. Mají rovněž svého vůdce, který není volen, ale pozici získá na základě přirozené

³¹ NĚMEC, M.: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha : Eurounion, 2003. s. 103 – 107. ISBN 80-7317-026-4.

autority. Na páčání komplikovaných kriminálních činů si najímají následně další členy. Tyto party Vietnamců si na základě trestné činnosti povětšinou opatřují finance sloužící k jejich bohémskému způsobu života. Často také vykořisťují ostatní členy vietnamské komunity.

5.3 Organizovaná kriminální skupina

Na území ČR je nejčastějším typem zločineckého uskupení Vietnamců organizovaná skupina. Existuje zde přibližně dvacet takovýchto struktur. Úroveň jejich profesionality i jejich blíže specifikovaného etnického původu je různá.

Takovéto organizované skupiny mají deset až dvacet členů. Povětšinou se orientují na konkrétní druh kriminality, kupříkladu se jedná o vydírání, racketeering, legalizaci kriminálních zisků a podobně.

Na našem území existují tři přední struktury vietnamských organizovaných kriminálních skupin. První z nich je nejjednodušším klasickým typem, kdy v čele skupiny stojí šéf, který má obvykle dva pobočníky a několik dalších řadových členů (tzv. vojáků). Ti jsou často příslušníky rodiny bosse. Podstatným rysem je, že se všichni členové takového uskupení mezi sebou dobře znají. To je důležité především z hlediska potírání jejich aktivit policií, neboť pokud se povede zatknout i jednoho člena, může to vést k rozbití celé skupiny Vietnamců.

Druhý typ struktury je založen přímo na rodinných vazbách. Zakladatel je již na území ČR delší dobu a postupně sem přivádí své nové rodinné příslušníky, tedy další členy skupiny – své pobočníky. Zakladatel zde vybuduje zázemí a poté se podílí na průběhu imigrace své širší rodiny do ČR. Jeho synové pak řídí aktivity dalších vojáků. S těmi se zakladatel osobně tedy neseťkává, jeho požadavky totiž zprostředkují synové. Tím je odhalování takových struktur pro policii obtížnější. Zakladatel a jeho synové se totiž kriminality v podstatě přímou zúčastněnou formou osobně nedopouštějí.

Zatímco první dva zmíněné typy struktur bychom mohli definovat jako mafiánský typ organizace, posledním typem je struktura manažerská. Jejich odhalení je nejsložitější. Zakladatel má zástupce a ten pak najímá další členy příležitostně. Kontakty jsou tedy okazionální, krátkodobé a tedy i neseadno odhalitelné. Dokonce ani najímaní členové nevědí, pro koho vlastně „pracují“, resp. páčají trestnou činnost. V souvislosti s kvalitativním rozvojem vietnamských kriminálních aktivit se právě tato moderní struktura organizovaných kriminálních skupin stává nejčastější formou páčání trestných zločinů.

Existují ale i skupiny založené na regionálním původu Vietnamců, jejich rasové příslušnosti či vyznání. Tak lze kriminální skupiny v ČR rozdělit na organizace místní (tedy ty, které vznikly na území České nebo Slovenské republiky), organizace ze západních zemí (ze západní Evropy – Německo, Francie; resp. USA aj.) a organizace z Východu. Pod skupinami z východu je třeba si představit skupiny především z Ruska, Ukrajiny, Maďarska apod., nikoliv přímo z Vietnamu. Veškeré známé vietnamské kriminální skupiny totiž vznikly až na území hostitelské země (nejčastěji v USA – The Flying Dragons, Born to Kill, The Wolf Boys, Black Widows aj.).

Jako příklad vietnamské skupiny ze Západu je možno uvést skupinu Černého Sona. Ta k nám pronikla z Německa. Nebyla úzce specializovaná na konkrétní kriminální aktivitu a počet jejích členů nepřesahoval ani deset. Son byl zatčen koncem devadesátých let, skupina se rozpadla, ale většina členů je nyní součástí jiných gangů a provozuje tak zločinecké aktivity i nadále. Mezi dalšími organizovanými kriminálními skupinami operujícími v ČR jsou např. skupina Khac Duna, seskupení Xuan-Son (operující mj. i v Brně) nebo různé skupiny tzv. Viet Chingů (etnický Číňan narozený na území Vietnamské socialistické republiky).

5.1 Zločinecký syndikát

Jedná se o nejvyšší formu kriminálních seskupení. O vietnamském syndikátu je avšak dostupné velmi sporé množství informací.

Je zde předpoklad, že některé známé skupiny Vietnamců, jako například asi původem ze Středního Vietnamu, Východní Větev či The Flying Dragons aspirují na to se takovým syndikátem stát. Podíváme-li se na vietnamský zločinecký syndikát podle základních identifikačních znaků OZ používaných Ministerstvem vnitra ČR, pak můžeme říci, že jde o dlouhodobou spolupráci více osob konajících závažnou trestnou činnost za účelem zisku. Každý jednotlivý člen má přitom blíže specifikovanou roli a konkrétní úkoly. Typické je pro ně násilí, mezinárodní kriminální aktivity – a jejich příkladem může být nelegální migrace z Vietnamu do ČR a dále přes hranice s Německem dále na západ, kterou dnes provozují skupiny Střední Vietnam a Východní Větev. Napojení je zde i na legalizaci špinavých peněz. Poté je zde souvislost s vlivem na politické dění, média, veřejnou správu, soudy a podobně. Například vietnamská firma Saparia, údajně nejvýnosnější vietnamská firma v tuzemsku, přímo zaměstnává nelegální migranty pro prodej na stáncích v pražské tržnici Sapa, kde dochází k řadě nelegálních aktivit. Pokud se podaří některé členy takovýchto skupin zatknout,

nikdy u sebe nemají průkazy totožnosti, je tedy složité je identifikovat, natož pak další jejich spolupachatele. Podobným příkladem může být i vietnamská firma Lanzaro, tedy vlastník tržnice Dragoun v Chebu. Tato tržnice se stala jedním z předních center kriminality páchané Vietnamci na našem území. I pokusy o komunikaci s vedením této firmy však povětšinou končily neúspěšně, maximálně po telefonu. Odhalení kriminálního podloží tedy bylo znemožněno.³²

V oblasti pašování osob jsou v současnosti velmi aktivní zločinecké syndikáty Střední Vietnam a Východní větev. V rámci ČR je sídlem Středního Vietnamu Hradec Králové, dalším centrem je pak Paříž. Převaděčství a obchod s bílým masem je touto skupinou podle MACHÁČKA³³ provozován po „zločinecké stezce přes Děčín.“ Skupina Východní větev se specializuje na pašování lidí z Vietnamu nebo Číny přes Moskvu, Prahu a severní Čechy dále do Německa a Francie.

V souvislosti s kriminalitou v ekonomické sféře je třeba jistě zmínit skupinu Vuong Van Vua, která k nám přišla ze Slovenska. Pašuje zboží v podstatě na všechna tržiště u nás. Vedle tohoto pašování zboží se ale soustředí i na pašování lidí či prostituci. Ekonomicky orientované skupiny nepoužívají tolik násilí.

Nejagresivnější jsou oproti tomu vietnamská seskupení Nguyen Van Hiena a skupina The Flying Dragons. Skupina Nguyen Van Hiena se zabývá racketeeringem, krádežemi, únosy apod., přičemž nejvíce aktivit vyvíjí v hlavním městě Praze.

Sekundárně se též zabývá pašováním lidí z ČR do Německa a organizováním prostituce. Tyto ekonomicky orientované skupiny nejsou tak násilné jako ostatní, ale pokud jde o prosazení vlastního zájmu, neváhají tuto sílu použít. The Flying Dragons pronikli na naše území z USA, konkrétně z New Yorku. Skupina vytvořila síť podskupin operujících po celém území ČR, ale její centrála se nachází v Chebu. Podskupiny ovládají určité rozdělené oblasti a parazitují na vietnamských a čínských obchodnících. Finanční příspěvky do rozpočtu (např. obec Svatý Kříž, kde se nachází jedna z největších tržnic v republice - Asia bazar, či sídla bývalé tržnice Dragoun, která až do roku 2005 platila městu Cheb pronájem 35 miliónů Kč³⁴) mají svůj dopad na (ne)ochotu zastupitelstva řešit problémy s ilegálním obchodem.

³² MACHÁČEK, Z.: *Zahraniční skupiny organizovaného zločinu a jejich aktivity na českém území*. In: NOŽINA, M. (ed.): *Mezinárodní organizovaný zločin v ČR*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1997. ISBN 80-7312-018-6.

³³ MACHÁČEK, Z.: *Zahraniční skupiny organizovaného zločinu a jejich aktivity na českém území*. In: NOŽINA, M. (ed.): *Mezinárodní organizovaný zločin v ČR*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 1997. s. 71. ISBN 80-7312-018-6.

³⁴ HOLEC, P. (2001): *Chebský problém*. Reflex, č. 47, 2001. ISSN 0862-6634.

6 Druhy vietnamské kriminality na území ČR

V následující kapitole se pokusíme vymezit hlavní okruhy nelegální, kriminální aktivity Vietnamců na našem území. Jedná se o poškozování ekonomické (monopolizace, vybírání výpalného apod.), fyzické (násilí či hrozba násilím, únosy, bití, vraždy), psychologické (vytváření atmosféry strachu, bezmoci) a sociální (podkopávání důvěry ve státní instituce, korupce), jak známe toto dělení podle FINCKENAUERA.³⁵ Tyto aktivity následně rozdělíme do čtyř sfér, kterými jsou:

- 1) drogová kriminalita
- 2) migrace, obchod s lidmi a prostituce
- 3) hospodářská neboli ekonomická kriminalita
- 4) a další kriminální činnost provozovaná vietnamskou komunitou

Ve většině případů se tedy jedná o dlouhodobé a velmi pečlivě organizované, plánované aktivity skupin. Cílem je přímý zisk, příp. zisk nepřímý, tedy s cílem podpořit i další aktivity.

6.1 Drogová kriminalita

Jednou z nejvýznamnějších a především nejrychleji se „rozvíjejících“ ilegálních aktivit provozovaných Vietnamci na našem území je právě drogová kriminalita. V souvislosti s tím dochází především v posledních cca pěti letech ke zvyšování počtu na drogách závislých Vietnamců. Ještě na konci minulého století, respektive přelomu do nového tisíciletí představovaly drogy spíše doplněk zábavy Vietnamců v barech. Obchod s nimi nebyl nijak zvlášť organizovaný, Vietnamci je nakupovali především od prostředníků, nejčastěji Romů. Ve chvíli, kdy si však uvědomili lukrativnost tohoto obchodu s drogami, začali se okamžitě na tuto ilegální aktivitu orientovat a podílet se na ní. Jejich distribuční sítě jsou v současné době velmi rozsáhlé a propracované.

Vietnamci se orientují především na distribuci marihuany, pervitinu a heroinu, a to přímou cestou cílovým spotřebitelům. Těmi byli až do nedávné minulosti příslušníci asijské komunity na našem území. Dnes už ovšem distribuují na základě poptávky v podstatě komukoli. Drogy získávají především od ruskojazyčných a albánských gangů. Na české překupníky drog se Vietnamci obracejí pouze výjimečně, neboť se bojí dekonspirace a s ní spojeného rizika.

³⁵ FINCKENAUER, J. O.: *Problems of Definition: What Is Organized Crime?* Časopis Trends in Organized Crime, Vol. 8, No. 3, Spring 2005, s. 63-83.

Nicméně jsou ochotni drogy českým překupníkům prodávat a začínají seskupovat sítě českých obchodníků prodávajících vietnamské zboží.

Zdroj drog pro Vietnamce existuje v podstatě dvojitý. První oblastí, odkud k nám proudí, je takzvaný „zlatý půlměsíc“ na Středním Východě. Z této oblasti se zásobují zpravidla albánské, ruskojazyčné a také arabské gangy. Balkánská cesta, prostřednictvím které se odsud k nám drogy dostávají, má dvě větve - severní vede přes Afghánistán a Střední Asii do Polska a jižní z Pákistánu přes Turecko (Írán, Afghánistán), Střední Asii, Blízký východ, Maďarsko, Slovensko, ČR a Polsko. Druhou lokací, odkud se drogy dostávají na náš trh, je tzv. „zlatý trojúhelník“ v oblasti pevninské Jihovýchodní Asie, odkud jsou drogy dopravovány převážně letecky. Cesta vede z významných center jako je Hanoj, Hongkong, Bangkok či Peking a končí jak v Moskvě, významném překladišti drog, tak i přímo v západních metropolích.

Podíváme-li se přímo na aktuální informace o vietnamských drogových aktivitách, zjistíme, že právě jsou to nejčastěji Vietnamci, kdo užívají heroin, který neaplikují injekčně, ale kouří jej z dýmky. Heroin je zároveň i nejčastější droga, se kterou obchodují, přičemž obchod s ním je také velice lukrativní. Dle celorepublikového průměru se cena jednoho gramu heroínu při pouličním prodeji rovná 1100 Kč. V červnu roku 2007 byl uzavřen případ obchodu s heroinem na Severní Moravě. Třináct aktérů (dvanáct Vietnamců a jeden Makedonec) bylo odsouzeno na 3,5 až 10 let odnětí svobody. Vietnamci heroin pro vyšší zisky velmi ředí, takže čistota drogy je poměrně nízká, jen 3 – 10 %.

Velký zájem je ze strany Vietnamců především o marihuanu. Ačkoli je levná, řadí se v ČR k nejpoužívanějším drogám, což z ní činí velmi lukrativní zboží. A Vietnamci stále znásobují počet dokonale přizpůsobených pěstíren marihuany. V červnu roku 2007 byl uzavřen případ dvou vietnamských pěstířů marihuany ve středočeských městech Čestlice a Štěrboholy (dnes se v podstatě jedná o části Prahy), kde bylo zjištěno celkem přes tisíc kusů rostlin konopí. V srpnu roku 2007 pak celníci našli v obci Trstěnice na Tachovsku velkopěstírnu marihuany, kde bylo nalezeno celkem 921 kusů rostlin. Tento objekt byl původně pronajat občanovi vietnamské národnosti. Vietnamci vyrobenou marihuanu distribuují nejen na území ČR, ale vyvážejí ji i do zahraničí, zejména do Západní Evropy.

Pervitin je zase droga, která má v českém prostředí jistou tradici. Obchoduje se ale i s efedrinem, metamfeminem a dalšími látkami. Výjimkou není ani spolupráce se zahraničními gangy.

6.2 Migrace, obchod s lidmi a prostituce

Migrace je zcela logicky v souvislosti s vietnamskou a obecně i s asijskou menšinou u nás fenoménem ve sféře ilegální činnosti. Migrace existuje jak legální, tak nelegální či pololegální. Na našem území je odhadován dvakrát vyšší počet nelegálních imigrantů než těch legálních. Legální migrace je založena na tom, že Vietnavec disponuje povolením na vstup a pobyt v ČR.

Za nejnebezpečnější podobu nelegální migrace je považováno převaděčství. Je definováno jako ilegální přechod státní hranice za asistence další osoby. Ponejvíce probíhá na česko-německých a česko-rakouských hranicích. Vietnamci tedy ponejvíce přecházejí přes naše území dále na Západ. Nelegální přechody české hranice s úmyslem vstupu do naší republiky jsou nejčastější ze Slovenska, resp. z Polska. V případě Asiatů je nejobvyklejší přechod hranice v úkrytu v dodávce nebo kamionu. Ilegální cesta z Hanoje obvykle vede přes Moskvu na Slovensko a odtud do ČR. Cena za takovýto transfer se pohybuje od 1000 do 7000 amerických dolarů.

S problematikou převaděčství a migrace tak do značné míry souvisí zadlužení se Vietnamci. Své dluhy šéfům a bossům pak mnohdy splácejí nikoli penězi, ale právě tak, že se nechávají najímat na nejrůznější další ilegální aktivity a kriminální činy.

Pololegální migrací se rozumí situace, kdy se Vietnavec do ČR dostane legálním způsobem, stává se však organizátorem ilegálního příchodu své rodiny, blízkých a přátel. Pomáhají jim například získat falešné potvrzení o trvalém pobytu na území ČR. Poměrně častou praktikou je v poslední době takzvané „obchodní partnerství“. Vlastníci vietnamských společností nechají registrovat jména nových „partnerů“ v obchodním rejstříku. Noví emigranti pak přijíždějí do Čech na základě účasti v těchto společnostech a získávají touto cestou povolení k trvalému pobytu.

Falšování dokladů lze považovat za jakousi doménu právě vietnamské minority. Založena je především na faktu, že jsou si Asiaté fyzicky velmi podobní. Centrem je v tomto smyslu především Bangkok, odkud je nelegální migrace koordinována. Výjimkou není ani to, že Vietnamci cestovní doklady přímo kradou.

Dalším fenoménem posledních let je obchodování s lidmi. Celkově je území ČR díky své poloze v rámci Evropy přepravním uzlem spojujícím Východ a Západ. Vietnam je pátou nejčastější zemí původů obětí obchodu s bílým masem u nás.

Obchod s lidmi je Vietnamci velmi dobře zorganizovaný. V domovské zemi existují agentury, které nabízejí zprostředkování práce v zahraničí, na což oběti nalákají. Za asistence převaděčů

je pak tato osoba přepravena do ČR. Je jí zadáno kontaktní místo a instrukce. Většinou se jedná o tržnici, kde se takovýto „nově příchozí“ dorozumí a také má možnost pracovně se uplatnit. Tu jim zajistí zprostředkovatelé, samozřejmě s cílem využít je jako co nejlevnější pracovní sílu ve svůj prospěch.³⁶

Přidruženým problémem těch, kteří přicházejí z Vietnamu jako ilegální imigranti, je obvykle zadlužení se převaděčům. Jsme tedy svědky jakéhosi „novodobého otroctví“, kdy tito imigranti splácejí své dluhy bossům například i tak, že pro ně páchají trestnou činnost, pracují pro ně pouze za stravu a byt. Pokud „dlužník“ nesplácí dluh pravidelně, bossové zabaví jejich prodávané zboží. Pokud to nestačí, následuje tvrdší nátlak: bití, znásilňování žen, únosy dětí, vraždy, tvrdí například NOŽINA³⁷. Finanční tlak vede dlužníky k nelegální a nebezpečné práci pro kriminální skupiny.

S obchodem s lidmi je do značné míry spojena i prostituce. Celkově patří právě prostituce k nejvýnosnější a tedy i nejčastější ilegální činnosti. V rámci Vietnamců se však nejedná o pouliční formu prostituce. Převážně se jedná o ženy zadlužené zmíněnými poplatky za jejich ilegální příchod z Vietnamu, které jsou v rámci splácení dluhů nuceny vykonávat tyto služby ve vietnamských barech a klubech. Mezi zdokumentované případy vietnamské organizované prostituce patří i případ mezinárodně řízené skupiny zajišťující nábor žen z Vietnamu, kdy jim organizátoři slibovali legální zaměstnání v ČR. Po přepravění žen na území ČR je nutili k prostituci. Bylo zadrženo 6 pachatelů, státních příslušníků Vietnamské socialistické republiky trvale nebo dlouhodobě pobývajících na území ČR. Zpravidla tedy nedochází k tomu, že by vietnamské ženy byly unášeny, přicházejí totiž z vlastního zájmu na základě slibů organizátorů, o jejichž nepravdě se dozvídají až zde. Z výdělku za prostituci jsou pak nuceny odevzdat až tři čtvrtiny vietnamským kriminálním skupinám – jedná se o „poplatek“ za převod, poskytnutí „bezpečí“, stravu, ubytování a podobně. Není výjimkou, že jsou tyto ženy často vězněny a týrány.

Oběťmi vietnamských kuplířů však nejsou jen Vietnamky, ale i Češky či Ukrajinky, stejně tak jako že zákazníci nejsou jen Vietnamci, ale i Češi, Němci. Klienty zpravidla zajišťují členové vietnamských ilegálních skupin. Samotné nevěstince jsou často maskovány firmou (ordinací, masážním salónem, obchodem apod.), která je provozována v přední části budovy, a přes níž se do nevěstince musí vstoupit.

³⁶ NOŽINA, M.: *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha : Themis, 2003. s. 98-102. ISBN 80-7312-018-6.

³⁷ NOŽINA, M.: *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha : Themis, 2003. s. 196-197. ISBN 80-7312-018-6.

Vietnamci se dále pokouší legalizovat svůj pobyt prostřednictvím tzv. nucených sňatků - nejčastěji se jedná o sňatky s romskými ženami.

6.3 Hospodářská kriminalita

Ze široké škály aktivit spadajících do sféry hospodářské kriminality je v souvislosti s Vietnamskou menšinou nejtypičtější a nejrozšířenější dovoz, vývoz a produkce padělaného zboží. Obchod s napodobeninami vyráběnými v Číně, na Tchaj-wanu, v Malajsii, Thajsku a v dalších asijských zemích (textil, obuv, elektronika, cigarety, CD a DVD nosiče, videokazety, alkohol apod.) zajišťuje vietnamským bossům vysoké zisky. NOŽINA³⁸ dodává, že zboží bývá dováženo v kontejnerech vlaky a loděmi (často přes labský přístav v Mělníku).

Samozřejmě tu hraje svou roli i korupce. Častěji je také zboží (hlavně v případě textilu) dopravováno „čistě“ a značkami světových firem se opatřuje až v cílové zemi.

Velmi populárním zbožím je také alkohol a cigarety, jež Vietnamci obvykle získávají od Ukrajinců. Vedle transferu těchto komodit zajišťují jejich nelegální okolkování na našem území.

Dalším oblíbeným a ilegálně distribuovaným artiklem jsou CD a DVD nosiče (i když v dnešní době již nejde o příliš populární položky). Obchod s nimi je soustředěn do pohraničních oblastí v blízkosti Německa a Rakouska.

V minulosti existovala situace, kdy Celní správa podnikala takzvané razie do Vietnamských obchodů a tržnic s cílem tyto padělky odhalit. Vietnamci při razii vždy uzamkli své stánky, do kterých tak bez povolení státního zástupce Celní správa nesměla a pokračovali v prodeji okamžitě po skončení razie. Od roku 2003 však již funguje takzvaný nepřetržitý celní dohled; Vietnamci proto musejí z existenčních důvodů nechat stánky a obchody otevřené i přes přítomnost celníků. Nelegální zboží jim je tedy opakovaně zabavováno.

Do sféry ekonomické kriminality zcela jistě spadají i daňové podvody páchané Vietnamci v podstatě ve všech jejich obchodech a stáncích. Jedná se o nejsnadnější cestu k penězům. Ty nakonec obvykle získají majitelé tržnic a také „gangy“, které obchodníky vydírají a požadují od nich výpalné.

³⁸ NOŽINA, M.: *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha : Themis, 2003. s. 209. ISBN 80-7312-018-6.

Poměrně novým typem daňového podvodu je pak kurýrství. Jedná se o ilegální převoz peněz z Čech do Vietnamu. A to jak přímo bankovek v kufříku, tak zasílání obnosů na soukromé účty ve Vietnamu. Těžko řešitelným problémem je i to, že Vietnamci používají systém „hawala“. Jde o síť bankéřů, často obchodníků se starožitnostmi nebo zlatem, u kterých lze složit určitou částku, kterou si příjemce může vyzvednout v kterékoliv jiné pobočce hawala po celém světě (bankéř si nechává určité procento za provedení transakce). Systém je založen na důvěře, a jak pro bankéře, tak pro kriminální společnost představuje relativně nízké riziko odhalení. Peníze fyzicky neopouštějí zemi a k peněžním transakcím neexistují žádné doklady. V souvislosti s ekonomickou kriminalitou nelze opomenout legalizaci kriminálních zisků, respektive tzv. praní špinavých peněz. Jedná se v podstatě o třístupňový proces. Ne všechny ilegálně nabyté prostředky jsou následně legalizovány. Část financí organizovaná skupina použije přímo na placení nákladů s kriminalitou spojených. Zbytek pak prochází zmíněným třístupňovým „praním“. Nejprve jsou finance uvedeny do finančního systému např. v rámci barů, klubů, erotických salónů a podobně. Ve druhém stupni jsou opakovaně využity k nákupům a prodeji. V závěru je za ně zpravidla zakoupena nemovitost či cenné papíry.

Korupce je další součástí ilegálních aktivit Vietnamců na našem území. Zpravidla se jí dopouštějí již během registrace na cizinecké policii a jedná se o praxi užívanou nejběžnějšími Vietnamci. Pro elitu je pak typická korupce ve vyšších sférách státní správy či politiky s cílem navázat potřebnou „spolupráci“.

Autor NĚMEC³⁹ říká: *„Jinou aktivitou je také neoprávněné podnikání, za čímž se skrývá především provoz speciálních vietnamských barů, tzv. karaoke. Tyto bary plní několik účelů. Za prvé je to místo, kde se setkávají osoby vietnamského etnika, za druhé je to místo koncentrace vietnamských prostitutek a za třetí, s rozšířením konzumace drog, se tyto bary stávají drogovými doupaty (tzv. lehárnami). K návštěvníkům patří zejména vietnamští zbohatlíci a různé zločinecké struktury od středních článků až po příslušníky pouličních gangů, tzv. vojáky. Velmi často taková místa společně s restauracemi apod. slouží k legalizaci zisků z trestné činnosti.“*

6.4 Další kriminální činnost

Na vzestupu je v poslední době obchod se zbraněmi, do něhož jsou Vietnamci rovněž zapojeni. Jedná se o nový obchodní artikl v souvislosti s kriminalitou Vietnamců.

³⁹ NĚMEC, M.: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha : Eurounion, 2003. s. 226-229. ISBN 80-7317-026-4.

Dále je třeba zmínit takzvaný racketeering, tedy situaci, kdy skupina Vietnamců „chrání“ stánek či obchod za jistý „poplatek“. Jedná se tedy o obdobu výpalného. Jde ale v podstatě o problém probíhající výhradně v rámci vietnamské komunity.

V neposlední řadě se Vietnamci na území ČR dopouštějí lichvářství, loupeží a krádeží, ublížení na zdraví či dokonce vražd na zakázku. Právě ty jsou v poslední době stále čtenější. Pachatelé jsou ponejvíce drogově závislí delikventi či členové gangů. Gangy si na takovouto „špinavou práci“ najímají členy nejnižší vrstvy.

7 Podpurné kategorie analytického modelu a jejich role

Již v úvodu práce jsme naznačili, že pro zmapování a vymezení problematiky kriminality páchané Vietnamci na našem území, je podstatné zohlednit i podpurné kategorie vymezené v rámci Von Lampeho modelu, resp. studia tohoto fenoménu, kterého jsme se rozhodli držet. Jedná se především o roli společnosti, vlády, médií a veřejné debaty o této tématice.

Přední problém lze spatřovat v nízké míře integrace Vietnamské komunity, respektive jejich integrace spíše s negativními konotacemi. Především však s postupem času české vlastence začínal dráždit fakt, že tito imigranti zabírali jejich pracovní místa. Vláda na toto reagovala přidělováním nepopulárních a podřadných pracovních pozic Vietnamcům: jednalo se o pásovou výrobu, pomocné práce a podobně. Vietnamci toto samozřejmě pojímali jako nevstřícnost ze strany hostitelské země a začali se na základě toho uzavírat v komunitách. Nízce ohodnocená práce je navíc přiměla k tomu, aby si vylepšovali životní situaci prodáváním levného zboží z Asie, popřípadě vlastní výroby.⁴⁰

Po roce 1989 se počet Vietnamců u nás ještě zvýšil o řadu dělníků z Německa, protože německá vláda Vietnamcům nabízela finanční kompenzaci za opuštění země. Řada z nich toho využila, ale místo zpět do Vietnamu odcestovala do ČR, což se dá následně v rámci EU brát jako obcházení zákona a trestný čin *dle ust. § 216 z.č. 40/2009 Sb. „Legalizace výnosů z trestné činnosti“*.⁴¹

Zvýšení počtu Vietnamců měl za důsledek i nárůst kriminality. Zpočátku se tato činnost koncentrovala v oblastech velkých tržnic, kde se tato komunita soustřeďovala. Jednalo se v jistém smyslu o jakousi ghettoizaci. K té přispěla i značná kulturní odlišnost vietnamského etnika. Vietnamci se snažili řešit své problémy mezi sebou, což bylo samozřejmě živnou půdou pro vznik výše zmíněných skupin, gangů a zločineckých struktur.

⁴⁰ NĚMEC, M.: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha : Eurounion, 2003. s. 265-279. ISBN 80-7317-026-4.

⁴¹ DRAŠTÍK, A.: *Trestní zákoník*. Praha : Walters Kluwer, 2015.s. 1201-1204 ISBN 978-80-7478-790-4.

Role vlády spočívá v určení pravidel pro migraci, dále ve stanovení cen za alkohol, cigarety a dalšího sortimentu, který se stal hlavní komoditou obchodovanou Vietnamci. Problém, respektive chybu, kterou vláda pravděpodobně učinila, je v tom, že proklamovala Vietnam jako chudou, rozvojovou zemi, která je do značné míry zaostalá a potřebuje tedy pomoc. Ačkoli reálné investice ze strany ČR jsou v podstatě zanedbatelné, vyvolala propagace této pomoci u veřejnosti pocit, že jsou Vietnamci dotováni z jejich kapes.

Vnímání vietnamské menšiny je zkresleno i vinou údajů, která veřejnosti předkládají masová média. Informace o jejich nekalé činnosti mnohonásobně převyšují počet zpráv o jejich úspěšné integraci. Veřejnosti tedy dlouho unikala například realita, že vietnamské děti dosahují výborných výsledků na našich školách. Průměr jejich známek na základních školách je 1,3, na středních školách 1,7 a z univerzit odcházejí s červenými diplomy. Počet vietnamských vysokoškoláků rovněž každoročně narůstá. Navíc jsme svědky faktu, že první generace Vietnamců coby „stánkových“ prodejců, na které sice veřejnost nadávala, avšak zcela pokrytecky u nich levné a pašované zboží nakupovala, pomalu končí. Nová generace je již tvořena mladými lidmi, kteří perfektně zvládají češtinu, disponují vzděláním a obsazují tak manažerské funkce, vlastní a řídí své firmy a podobně.

Dovoluji si na závěr této podkapitoly uvést svůj postřeh, že přijetí Vietnamců českou společností by do značné míry pomohlo snížit kriminalitu z jejich strany. Celkově se dá totiž vietnamský život v ČR ze sociálního hlediska charakterizovat třemi pojmy: *obava*, z níž pramení *nejistota* a z nejistoty *nekalá činnost*.⁴²

8 Současnost a budoucnost vietnamské kriminality

8.1 Typologie vietnamské kriminality

Oproti devadesátým letům minulého století, kdy se v případě kriminality Vietnamců jednalo ponejvíce o mafiánský typ, je pro ně v současnosti typický spíše typ manažersko-podnikatelský. Kriminální aktivity jsou tak daleko propracovanější, plánovanější a samozřejmě o to hůře odhalitelné, a tedy i postižitelné.

Dříve spočívala ilegální činnost Vietnamců především ve snaze legalizovat zisky z kriminálních aktivit, dnes jejich nekalé kontakty pronikají do sféry státní správy, politiky, kultury a společenského života obecně. Struktury již nejsou založeny na rodinné příslušnosti

⁴² NĚMEC, M.: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha: Eurounion, 2003. s.256-268. ISBN 80-7317-026-4.

jejich členů, ale jedná se spíše o vlivné Vietnamce ve zmíněných sférách společenského života. Dokázat jim zločin je tedy mnohem obtížnější než v minulosti.

Z hlediska působnosti se Vietnamci převážně soustředují na oblast v rámci ČR, zahraniční kontakty souvisejí se zmíněným převaděčstvím, pašováním a obchodem s lidmi.

Vietnamský organizovaný zločin je tedy z hlediska typologie převážně domácí, společensky angažovaný, etnický a manažersko-podnikatelský typ s vícestupňovou vertikální organizační strukturou.

8.2 Změny v trendech vietnamské kriminality

V rámci výše popsaného vývoje vietnamské kriminality lze konstatovat, že v současnosti se jedná především o uvedené zločinecké či kriminální aktivity indikované v kap. 6. V rámci drogové kriminality se jedná především o velkopěstírny marihuany, distribuci pervitinu, amfetaminu, heroinu. Skupiny Vietnamců, které se na drogy orientují, jsou pečlivě organizované a k „vývoji“ v této sféře došlo oproti minulým dekadám v tom smyslu, že se již prodej neomezuje pouze na asijskou komunitu, ale prodej probíhá podle poptávky prakticky komukoliv, a to i do zahraničí.

V souvislosti s nelegální migrací je nebezpečné především převaděčství. Ještě významnější je obchod s lidmi, který je spojen s následnou nucenou otročskou prací „na dluh“ organizované skupině, resp. s prostitucí. Velkým problémem je, že ženy nejsou uneseny v pravém smyslu slova, ale jsou do ČR přilákány na základě lživých slibů práce či studia a zotročeny jsou až zde.

Ekonomická kriminalita je založena především na padělání, daňových únicích z nelegálního zaměstnávání, kurýrství a krácení cla. K legalizaci zisků z kriminální činnosti Vietnamci stále častěji využívají investic do zahraničních nemovitostí. Zmínit je třeba i korupci.

8.3 Budoucnost vietnamské kriminality

Pro Vietnamce je velmi charakteristická schopnost a také ochota přizpůsobit se, a to bohužel i ve smyslu hledání nových, efektivnějších kriminálních, zločineckých, nelegálních počinů.

Pro vývoj páchaní zločinu všeobecně má významnou roli i vstup ČR do tzv. schengenského prostoru v prosinci roku 2007. Byly ukončeny hraniční kontroly na pozemních hranicích a od

března 2008 také na mezinárodních letištích. V oblasti nelegální migrace může Schengen nabídnout větší zabezpečení. Jsou vynakládány velké prostředky pro zabezpečení vnějších hranic EU. Dále jsou zavedena krátkodobá víza, která omezují pobyt cizinců v EU bez možnosti opakovaného podání žádosti o krátkodobý pobyt. V neposlední řadě je zavedena přeshraniční spolupráce policistů, společná policejní pracoviště, je umožněno přeshraniční sledování až pronásledování a také výměna informací o hledaných osobách a vozidlech prostřednictvím Schengenského informačního systému (SIS). V souvislosti se zmíněným se dá čekat, že s fenoménem převaděčství se budou Vietnamci pokoušet vytipovat slabá místa vnějších hranic a v kriminalitě samozřejmě pokračovat. Dále narůstá korupce, která jim v pašování napomáhá, a také se zvyšují ceny, které požadují po ilegálních migrantech, kterým „pomáhají“.

V oblasti drog lze do budoucna počítat s monopolizací obchodu s marihuanou a vstupem do obchodu s kokainem, který začíná být v ČR vyhledáván. Lze očekávat i růst aktivit v oblasti obchodu s lidmi a prostituce v širším národnostně-etnickém původu obětí.

9. Kazuistika

Jako příklad uvádím případ občana Vietnamu pana N., který formálně pobýval v Liberci, ale jeho bydliště bylo v Praze. Ten je vinen, že měl od blíže nezjištěné doby, pravděpodobně od konce roku 2011 do konce července 2012 v Praze, v pronajatém domě, patřícím starším manželům, působit jako tzv. zahradník, v úmyslu vypěstovat a zpracovat rostlinu konopí obsahující delta-tetra-hydrocannabinol (dále jen THC) do formy známé jako marihuana, v co nejlepší kvalitě a kondici za účelem distribuce za úplatu mezi její konzumenty, pomocí speciálního vybavení, neoprávněně bez povolení, pěstoval 586 kusů rostlin konopí o celkové hmotnosti rostlinného materiálu 11,01 kg o obsahu 0,52 kg THC v koncentraci jednoznačně přesahující hranici 0,3 %. V přípravném řízení se obžalovaný k jednání, které mu bylo kladeno za vinu, doznal. Uvedl, že neměl práci, na tržnici SAPA jej oslovil muž vietnamské národnosti pan T, který mu řekl, že i když nemá doklady, tak mu zajistí stravu a bydlení. Byl odvezen do domu, kde se zdržoval cca 3 měsíce. Asi tři dny po odvezení do domu v Praze mu pan T řekl, že se bude starat o rostliny. Ty přivezl pan T s dalším mužem o 3 dny později. Rostliny byly malé. V domě bydlel v jedné místnosti, protože v dalších byly lampy a vzduchotechnika. Výše uvedený zahradník pan N. byl velice vděčný.

Bylo mu slíbeno, že když se bude o rostliny starat, při dobře odvedené práci obdrží každý měsíc odměnu 20.000,- Kč. Každé dva až tři dny za ním pan T s dalším mužem chodili na návštěvu. Radili mu, jak má postupovat a o rostliny se starat. On sám dle své výpovědi nevěděl, o jaké rostliny se jedná. Domýšlel se však, že jde o nějaké návykové látky. Na konci července byl pan N., na základě sledování pracovníky Služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen SKPV) a kontrol odběru elektřiny od pracovníku firmy PRE, po předchozím souhlasu státního zástupce, zadržen Zásahovou Jednotkou KŘP hl. m. Prahy za asistence pracovníků SKPV. Dále byla v domě pana N provedena domovní prohlídka, kdy bylo nalezeno a zajištěno 586 kusů rostlin marihuany. Z fotodokumentace ze spisu a ze znaleckých posudků z oblasti elektrotechniky, kriminalistiky, odvětví chemie a fyzikální chemie zcela jednoznačně vyplynulo, že nejméně jedna osoba v domě delší dobu bydlela, tudíž musela vědět co se tam dělo. Rostliny byly dobře ošetřené a bylo zřejmé, že jim byla věnována náležitá celodenní péče.

Znalecký posudek z odvětví genetiky konstatuje shodu mezi profilem DNA obviněného pana N a profilem DNA z plošného stěru ze zubního kartáčku, břitů holícího strojku, stěru z myši od počítače a z kleštiček na nehty, také na dvou kusech pracovních rukavic. Ze znaleckého zkoumání z oboru kriminalistika, odvětví chemie pak vyplývá, že v domě se nacházelo 11.01 kg rostlinného materiálu konopí (sušiny) ve kterém bylo přítomno cca 0,52 kg THC, kdy koncentrace THC jednoznačně překročila hranici 0,3 %, tudíž nešlo o technické konopí. Obžalovaný dále v minulosti škodlivě užíval marihuanu a pervitin, ovšem bez závislosti. Nyní abstinuje.

V době činu žádné omamné látky neužíval. Motivem byl zisk v komplikované životní situaci. Soud dospěl k závěru, že svým jednáním pan N. naplnil skutkovou podstatu zločinu nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle ust. § 283 odst. 1,2 písm. c) z.č. 40/2009 Sb., neboť neoprávněně vyrobil - vypěstoval - omamnou a psychotropní látku. A to rostliny konopí ve formě známé jako marihuana a to ve značném rozsahu. Za přiměřeným všem okolnostem v případě, a osobě pachatele. Byl rozsudek při dolní hranici zákonné trestní sazby pro zločin dle ust. § 283 odst. 2 z.č. 40/2009 Sb. v době trvání 30 měsíců odnětí svobody, kdy bylo soudem přihlédnuto k tomu, že výroba a následná konzumace omamných a psychotropních látek je společností velice negativně vnímána a že se na ní váže další trestná činnost a to zejména konzumentů droga jejich další distribuce, soud dospěl k závěru, že nejsou dány podmínky pro podmíněný odklad uloženého trestu.⁴³

⁴³ ZČP PČR 2.ODD. SKPV OŘP P-IV

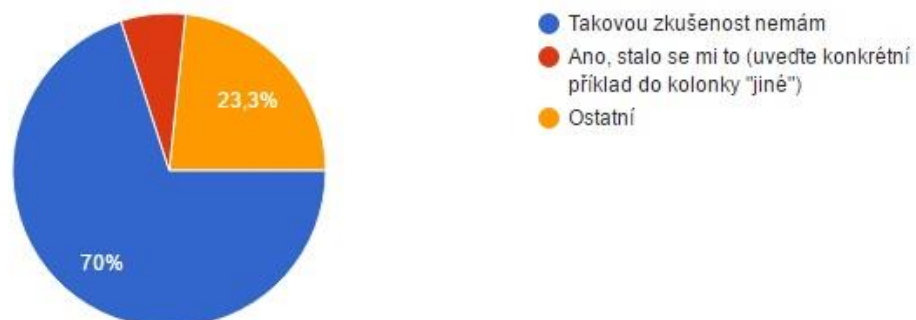
10 Výsledky dotazníkového šetření

Cílem tohoto dotazníkového šetření bylo v deseti otázkách pokládaných na sociálních sítích zjistit postoj respondentů studujících na vysokých školách, ale i dalších respondentů, kteří se bohužel neměli v možnosti dotazníku vyjádřit detailněji k možná užitečným demografickým otázkám o nich samých, k vnímání vietnamské komunity u nás a s tím spojené páchané trestné činnosti. Uvádím zde tedy poslopně dohromady 10 grafů, z nichž je patrné procentuální rozvrstvení odpovědí, přičemž u každé z otázek bylo možno odpovědět i jinak doplňující kolonkou (položka ostatní), kde měl respondent příležitost vyjádřit své názory slovně. Po každém grafu, kde se takto respondenti vyjádřili, tedy připojuji i zcela anonymní číslo respondenta a znění jeho doplňující odpovědi, poté i krátké zhodnocení otázky z mého pohledu. Dotazník byl přístupný zhruba 14 dní na odkazu <http://goo.gl/forms/eXJuqzb43E> sociálních sítí, jako je kupř. Facebook, a to zejména ve skupinách, které mají co do činění s městem Olomouc, jeho obyvateli a zdejší univerzity. Z časových důvodů jsem musel tento dotazník znepřístupnit pro další generaci odpovědí, protože jsem již potřeboval analyzovat výsledky.

Graf č. 1

Máte Vy, či některý Váš blízký, zkušenost s vietnamskou kriminalitou? Pokud ano, tak o jaký typ kriminality se jednalo?

(30 odpovědí)

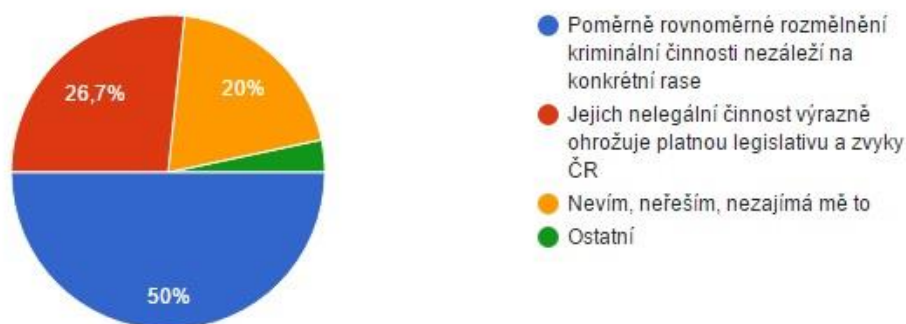
5) Drogová trestná činnost. 6) Výroba drog. 10) Drogy. 14) Prodej a pěstování marihuany, prodej padělaného zboží. 21) Kopírování známých značek u oblečení. 28) Přestupky dle ust. §50 odst. 1 zák.č. 200/1990 Sb. a Trestný čin „Krádež“ dle ust. § 205 odst. 1 z.č. 40/2009 Sb. 30) Krádeže, padělaní značek u oblečení.

Z odpovědí na tuto otázku je patrné, že nejvíce respondentů nemá s pácháním trestné činnosti ve spojitosti s vietnamskou komunitou žádnou zkušenost, a ti, co ji mají, si ji nejvíce spojují s výrobou nebo distribucí drog. Odpovídající pod. č. 28 reagoval dokonce i konkrétním paragrafem, kterým je myšlen TČ krádeže dle ust. § 205 odst. 1 z.č. 40/2009 Sb. ⁴⁴ Dále se tu za častou reakci objevuje výroba a prodej padělaného zboží a ještě jednou jsou zde zmíněny, zřejmě s tím spojené krádeže.

Graf č. 2

Ohrožuje kriminalita páchaná Vietnamci naši společnost nebo se jedná jen o nezanedbatelné procento v celkovém počtu spáchaných trestných činů?

(30 odpovědí)

15) Neohrožuje.

Celkem polovina respondentů odpověděla, že nevnímá kriminální činnost spojenou s konkrétní rasou, tedy v tomto případě s vietnamskou menšinou, ale že případná kriminalita je rovnoměrně rozmělněna do všech etnických či sociálních skupin. Z počtu třiceti

⁴⁴ Viz např.

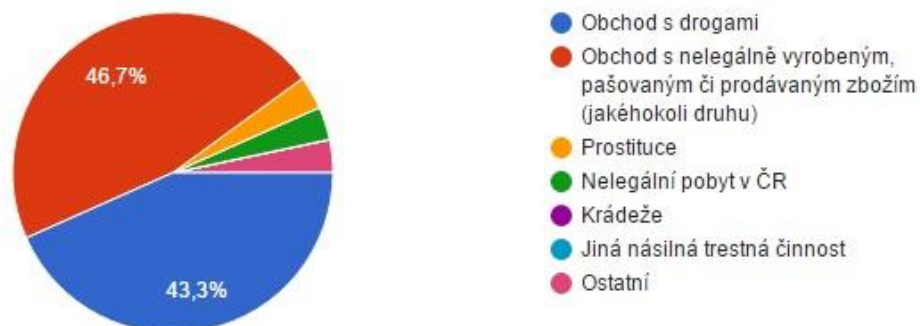
<https://www.google.cz/search?q=P%C5%99estupky+dle+ust.+%C2%A750+odst.+1+z%C3%A1k.+200-1990Sb.+a+205-1&oq=P%C5%99estupky+dle+ust.+%C2%A750+odst.+1+z%C3%A1k.+200-1990Sb.+a+205-1&aqs=chrome..69i57.1178j0j4&sourceid=chrome&ie=UTF-8#q=P%C5%99estupky+dle+ust.+%C2%A750+odst.+1+z%C3%A1k.+200-1990+Sb.+a+205-1>

respondentů 26,7 % však odpovědělo, že nelegální činnost Vietnamců je ohrožuje přímo a výrazně, oproti čemuž jen jeden respondent se vyjádřil výslovně, že se jí ohrožen být necítí.

Graf č. 3

Pokud jste slyšel/a o konkrétních zločinech v souvislosti s vietnamskou menšinou, se kterými si je nejvíce spojujete?

(30 odpovědí)

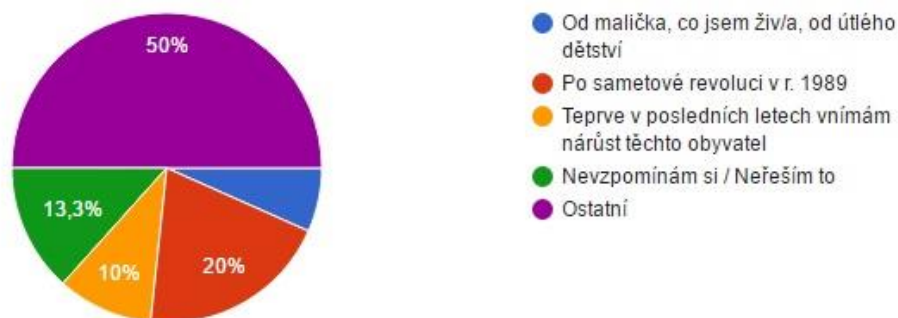
21) Dávám bod 1 a bod 2.

U této otázky téměř polovina odpovídajících odpověděla, že si vietnamskou kriminalitu představuje zejména ve spojitosti s nelegálně vyrobeným, pašovaným či prodávaným zbožím jakéhokoli druhu, a 43,3 % dále uvádí, že si ji spojuje zejména s obchodem s drogami (tazatel č. 21 dokonce výslovně uvádí obě možnosti). Z tohoto výzkumu je patrné, stejně jako u první otázky, odkud v souvislosti s vietnamskou kriminalitou v chápání české mentality, vychází odpovědi respondentů a kde bude asi největší problém.

Graf č. 4

Kdy jste si poprvé všimli příslušníků vietnamské komunity v České republice?

(30 odpovědí)

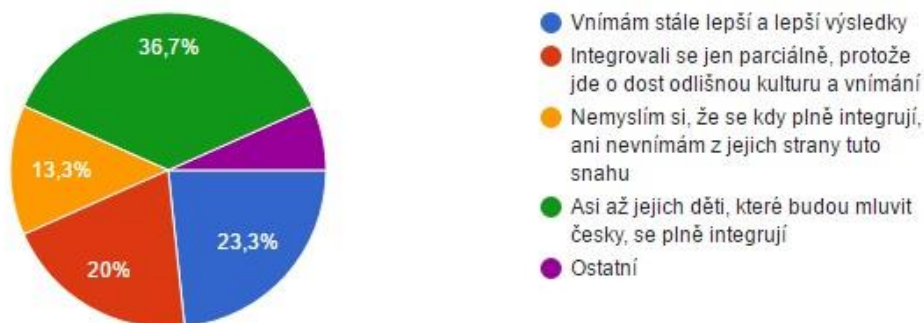

11) Od takových 6 – 8 let. Já ročník 87. 30) 1996.

Celkem polovina respondentů odpověděla, že se s vietnamskou komunitou setkává již od utlého věku a to od 6 – 8 roku jejich života, Na rozdíl od historie imigrace Vietnamců, kterou uvádím na začátku této práce, se zdá být veřejnost trochu neinformovaná nebo nevěšmavá. Máme tady ale výslovně uvedeny dva roky: zhruba 1993-1995 a poté 1996, z čehož by bylo patrné, že nejvíce Vietnamců zde přišlo záhy po rozdělení ČSFR v následujících několika letech, což by odpovídalo statistikám o nelegálním pobytu těchto obyvatel. Tato otázka si však neklade velké cíle – spíše jde o drobné zjištění toho, jak tyto obyvatele vnímáme a kdy jsme si jich poprvé všimli, a to ani ve většině případů neznáme věk respondentů. Věk respondentů jsem nezjišťoval a nepřišlo mi to ani důležité, protože na internetu může být dnes připojen takřka kdokoli bez ohledu na věk. Zjišťování takových bližších demografických údajů by mi přišlo důležité pouze v okamžiku, kdy bych se zaměřil na určitou demografickou skupinu, a výhodou tohoto anonymního dotazníku je fakt, že shrnuje a v nejvyšší předpokládané míře i zahrnuje určitý (byť nezanedbatelný) vzorek celé společnosti.

Graf č. 5

Myslíte, že se Vietnamci plně integrovali do české společnosti? (30 odpovědí)

15) Plně integrování. 22) Nevím.

Vnímání této otázky je značně diskutabilní. Vyplývá z ní nejčastější odpověď, že teprve až děti cizinců se budou plně integrovat; máme tady však i jednu odpověď, že komunita je plně integrovaná a jeden respondent nevěděl, co odpovědět.

Graf č. 6

Znáte osobně nějakého příslušníka Vietnamské národnosti? (30 odpovědí)

Většina respondentů na tuto otázku někoho z komunity zná, ale neudrhuje s nimi bližší kontakty, plných 36,7 % dále odpovědělo, že nikoho takového nezná (je pak otázkou, zda u nich alespoň nakupuje nebo využívá jiných jejich služeb či s nimi přijde do styku v rámci běžné komunikace).

Graf č. 7

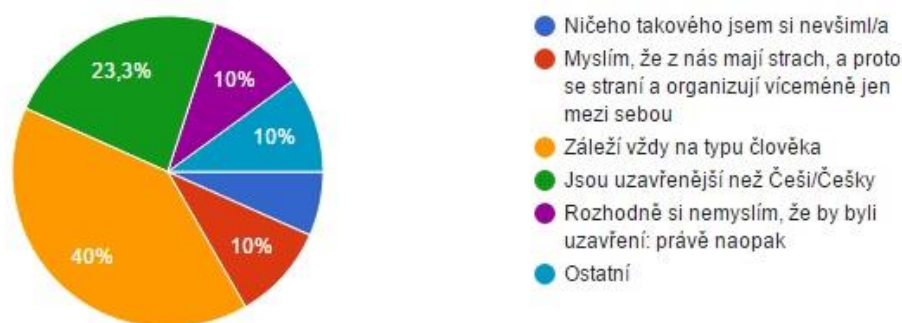
Jaký máte názor na vietnamskou komunitu? (30 odpovědí)

Z nejčastějších odpovědí na tuto otázku je patrné, že většina českých obyvatel je k vietnamské komunitě značně tolerantní, tedy že jim výrazně nevdí, ani je neřeší. Celá pětina však naopak odpověděla, že vnímá vietnamskou komunitu jako dost organizovanou skupinu, která má na starosti i dost trestných činností (černý trh atp.).

Graf č. 8

Tvrdí se, že Vietnamci jsou uzavření? Souhlasíte s tímto názorem? (30 odpovědí)

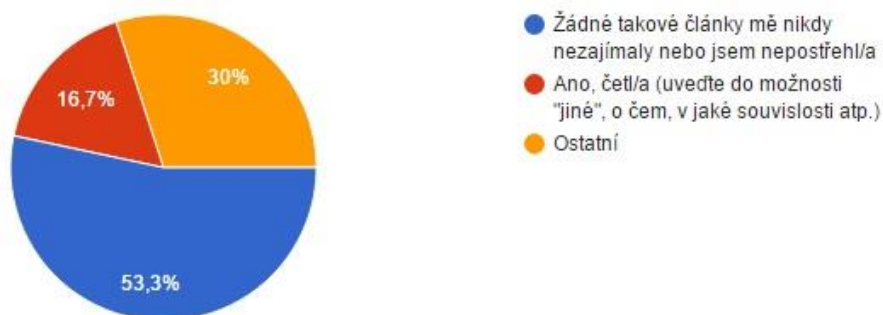
17) Jsou přizpůsobivý národ. 26) Myslím, že nás nenávidí a mají z nás legraci. 28) Velmi uzavřená entita, co se týče vztahů nebo sňatků.

Z odpovědí na tuto otázku lze vnímat patrnou vzdělanost respondentů (protože jsem prováděl výzkum zejména mezi studenty Univerzity Palackého v Olomouci), protože vyjadřují z plných 40 % názor, že záleží na typu člověka, zda je uzavřený či nikoli, nehledě na jejich studovaný obor. Jedná se tedy o pouhý mýtus v jednostranném chápání a záleží opravdu na úhlu pohledu, se kterým jsou členové této komunity neoprávněně spojováni, stejně jako asi se vnímáním podobnosti mezi jednotlivými typy lidí mezi nimi. Oproti tomu ale celých 23,3 % si myslí, že Vietnamci či Vietnamky jsou uzavřenější než Češi/Češky. Můj názor na tuto věc je že se jedná o styl výchovy i o fakt, že dodnes je Vietnam v podstatě socialistickou republikou. Pokud by totiž i v adaptaci na české prostředí vnímali socialistickou výchovu jen minimálně, bude trvat ještě spoustu let, než se otevrou a plně se zařadí do zásad demokratických svobod, které jsou i v poslední době v naší zemi značně nejisté a diskutabilní. Nemůžeme popřít ani fakt, že tito lidé se do oblasti Vietnamu několikrát ročně i rádi vrací, a to min. z toho důvodu, že tam mají rodinné vazby, což svědčí o skutečnosti, že výchova morálky je v tamních zemích spjata s jinými konotacemi a historickými souvislostmi než u nás a je tedy s nimi neoddelitelně spjata i dnes.

Graf č. 9

Postřehl/a jste někdy v mediích nějaký článek či reportáž, která by se zmiňovala o Vietnamcích či vietnamské komunitě? Pokud ano, tak o čem tato reportáž či článek pojednával?

(30 odpovědí)

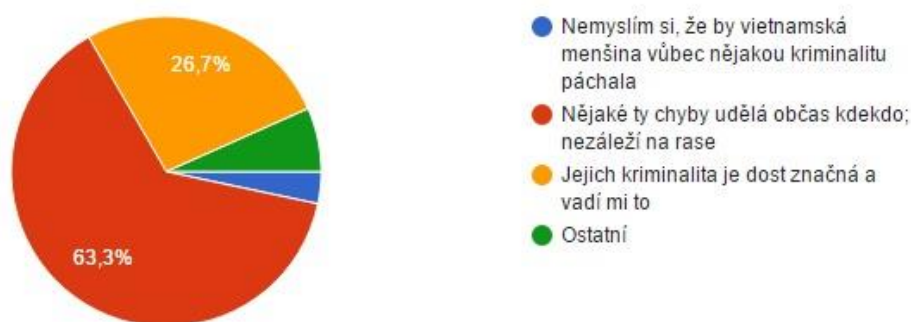

1) Plantáž s konopím v Olomouci – Černovíře. 6) Vietnamská komunita ve Vestci. 11) Prodej nelegálního zboží. 12) Padělané zboží. 14) Tržnice Sapa, vietnamské jídlo atd. 15) Vietnamská kuchyně. 16) Jen málo se o této komunitě mluví, většinou jde o obchodníky s prádlem nebo levných potravin apod. 17) Nevybavuji si. 29) Pěstování marihuany.

U této otázky jsme zaznamenali největší počet ostatních výslovných odpovědí. A opět se zde jedná o spojitost s drogami, padělaným zbožím a jídlem pocházejícím od vietnamské menšiny. V této souvislosti by bylo dobré zmínit již medializovaný případ z tržnice SAPA, ve kterém byla odhalena nelegální manipulace a následný prodej masa, vnitřností a dalších živočišných produktů. Konkrétně si kriminalisté ve zmiňovaném areálu všimli muže, který přímo na ulici prodával maso z nákladového prostoru dodávkového vozu. Po několika denním pozorování zjistili, že muž má v místě svého bydliště v obci Vestec uskladněny přibližně 4 tuny masa neznámého původu, které pak vozí do obchodů v libušské tržnici a také ho různě distribuuje. Zde vzniká nebezpečí pro návštěvníky restaurací a jiných vietnamských provozoven týkajících se přípravy pokrmů.

Graf č. 10

Jaký máte názor na vietnamskou kriminalitu? (30 odpovědí)

12) Jestli nějakou páchají, nedotýká se mě to přímo, a proto to neřeším. V každé zemi se najdou šmejdi. 28) Jejich kriminalita je velmi specifická.

I v této otázce se vracíme k už jednou probíranému tématu. Kupodivu opět plných 63,3 % respondentů, tedy více než polovina, odpověděla, že kriminalita se netýká konkrétní rasy, ale člověka, přičemž však 26,7 % odpovědělo ve smyslu, že jejich kriminalita je dost značná a vadí jim to.

Výsledky tohoto výzkumu nejsou nijak překvapivé a víceméně se shodují s postojem české veřejnosti, jaký zaujímá k této problematice imigrace již od dob, kdy česká území nebyla výslovně jen česká. Protože je více než patrné ze složitostí otázek, na něž reagovali zejména čeští respondenti ze vzdělanějších vrstev, dalo by se pouvažovat nad možností, že Češi se mohou jevit jako národ tolerantní a k nějaké přímo vyslovené xenofobii mají docela daleko (tento malý výzkum zřejmě nezahrnul extremistická sdružení apod.), avšak rádi by jistě určité problémy zároveň řešili, aby se jich vietnamská kriminalita nedotýkala přímo. Je proto otázkou, zda naše společné soužití bude bezproblémové i v budoucnosti, zda budeme nadále využívat jejich služeb (už třeba jenom proto, že jsou levnější), nebo je budeme tolerovat, ignorovat je či dokonce bojovat dostupnými právními prostředky proti tomu, aby se zde nelegálně (myšlena je ta část komunity, která se zde zdržuje bez platného povolení) více

nezdržovali či neusazovali. Jelikož však Češi byli na migranty kvůli „křižovatce cest“ zvyklí v podstatě vždycky a nějaká ta cizí „nadvláda“ jim byla vlastní odjakživa – je víceméně např. ze zpráv o uprchlících či imigrantech patrné, že se za prvé nepřizpůsobují a že si zde stále více prosazují práva, která jsou v rozporu s platnou etikou EU či jsou v opozici s národními legislativami jejích členských zemí. Rizikem tedy není uplatňování nových cizích práv na úkor starousedlíků, ale hrozí, že jejich práva se budou stále více bít s těmi našimi. Jako příklad zde mohu uvést teroristické útoky skupin, které se dostaly na území Francie, Belgie či Německa a s tím související pouliční bitky mezi jednotlivými vyznavači těch kterých hodnot. V úhrnu asi nehrozí, že bychom podnikali nějaké velké kroky k tomu, že bychom Vietnamce hromadně exportovali, jako to nyní děláme třeba s uprchlíky (protože jsme přeci země, která zakládá své demokratické úmluvy i na volném pohybu osob – alespoň to je jedna ze zásad). A dobře víme, že vietnamský národ nás alespoň svou „dobrou“ či směšnou nebo lechtivou povahou neohrožuje přímo, neboť i on byl v historii několikrát utlačován (mám na mysli sérii vietnamských válek, většinou způsobených mocnějším imperátorem). Proto i v tomhle směru mě ve výše uvedeném drobném a jistě zanedbatelném dotazníku překvapila jistá míra tolerance, která se v některých odpovědích objevila, což bych znovu rád zdůraznil.

Závěr

Je těžké na závěr sdělit něco, co by bylo pro probranou problematiku objektivní a co by jí pomohlo řešit důkladněji. Svůj názor jsem se už pokusil vyjádřit ve zhodnocení dotazníkového šetření, které dalo celkový obrázek především o vnímání vietnamské komunity a páchaní jejich zločinů očima české společnosti (vzorek respondentů patrný ze skupin na sociálních sítích, kam byl zejména dotazník mířen).

Myslím však, že mimo popsanou historii imigrace obyvatel Vietnamu do ČR se mi podařilo v rámci této historické sondy, vypracované na základě potřebných referencí, také dobře specifikovat a diverzifikovat VK a její modely či struktury. Vietnamská kriminalita je velmi specifická a v knihách o mezinárodní kriminalitě se o ní mluví spíše sporadicky a je třeba tyto informace pečlivě dohledávat – už jenom z toho důvodu, že jsou i jiné a početnější etnické skupiny, které páchají trestnou činnost mnohem závažnější. Odbornou literaturu, týkající se tohoto tématu, nacházíme velmi zřídka. Dozajista mezi ně patří sofistikovaná díla pojednávající o mezinárodním organizovaném zločinu, které uvádím ve zdrojích této mé práce. Podle některých z nich lze "zasvěcenější skupiny" blíže specifikovat i podle jiného etnika, než vietnamského. Myslím, že se mi podařilo se mi ale také plynule rozvrstvit

jednotlivé typy zločineckých aktivit této diaspory a zároveň rozlišit, v čem je jiná vietnamská kriminalita předchozích generací, v čem spočívá ta současná, a na základě dostupných zdrojů jsem si dovolil zpracovat pravděpodobnou prognózu, jakým směrem se zřejmě bude tento typ zločinu vyvíjet. Bližší prognóza je uvedena v kapitole 8.3 a její hlavní díkčí je fakt, že pokud se budou chtít organizované či neorganizované skupiny Vietnamců na zločinu podílet i nadále, jistě si najdou v zákonech „mezery“, které jim to umožní – jen budou muset šikovněji diverzifikovat své cílené nástroje, typy trestných činů a rovněž i typ jejich provedení a to zejména na pololegální sféře. Smutným zjištěním je fakt, že jim k tomuto asi již nepostačí jen „jemné“ metody.

Ale zejména účinná eliminace vietnamských kriminálních sítí hraje v tomto úsilí významnou roli. V ČR jsou Vietnamci pachatelé celé řady trestných činů od násilné trestné činnosti až po drogovou kriminalitu a hospodářskou trestnou činnost. Ze strany PČR je zde snaha o snížení těchto trestných činů velice usilovná, v praxi se ale naráží na velké množství problémů jako je jazyková bariéra a to nejenom u uniformovaných složek PČR, ale i speciálních a celorepublikových útvarů.

Vietnamské kriminální síť v ČR dnes představují plně rozvinutou strukturu jak na ilegální, tak hlavně na pololegální sféře. Začínají vstupovat i do vyšší ekonomiky, kde se zaměřují hlavně na ekonomické a finanční operace směřující legální a nelegální činnosti. Je zde velká pravděpodobnost spolupráce s úřady státní správy a možná korupce ze strany úředníků, a to zejména ze zahraničí, přímo z Vietnamu, např. při vyřizování víz a ilegálního převozu občanů Vietnamské národnosti. Ze strany ČR je třeba udělat zákonná a administrativní opatření. Máme řadu neověřených informací o snahách vietnamských kriminálních subjektů ovlivňovat činnost českých úřadů a bezpečnostních složek. Tyto snahy spočívají v poskytování zavádějících informací, přes korupci úředníků až po jejich vydírání a diskreditaci. Věřím, že přínosem této mé práce je jednak (přinést) ucelený pohled na danou problematiku v rysech, které samozřejmě vyžadují další hlubší studium a zároveň se domnívám, že ujasněním svého pohledu na věc, resp. zveřejněním názoru o vlastní předpovědi výše, přispěji k vývoji tohoto tématu do budoucna. Mnohdy je názor na vietnamskou komunitu velmi jednoduchý a mylný. Abychom proto mohli v této zemi nadále koexistovat a docházelo ke vzájemnému porozumění, je třeba na základě reciproční směny zajistit všem přijatelnou životní úroveň, a to samozřejmě v legislativním rámci, který nebude znát ani v policejní praxi slova jako „kompromis“ nebo „úplatek“.

Do budoucna bude nutná vyšší specializace českých bezpečnostních složek na tento typ kriminálních aktivit. To zahrnuje především operativní pronikání do vietnamských

kriminálních sítí. Lepší specifikaci a zjištění způsobů páchaní vietnamských kriminálních aktivit. Důležité je i alespoň částečné prolomení jazykové bariéry, např. pomocí jazykových kurzů, spolupráce s bezpečnostními složkami z jiných zemí a v neposlední řadě vzájemné řešení problémů a předávání informací s těmito zeměmi.

Zdroje

Literární zdroje

BROUČEK, S.: *Vietnamské etnikum v lokálním prostředí české majority*. Praha : Ministerstvo zahraničních věcí ČR, 2002. Bez ISBN.

CEJP, M. a kol.: *Výzkum organizovaného zločinu v České republice II*. Praha : Institut pro kriminologii a sociální prevenci. 1999. 117 s. ISBN 80-86008-72-X.

DRAŠTÍK, A.: *Trestní zákoník*. Praha : Walters Kluwer, 2015. 3108 s. ISBN 978-80-7478-790-4.

FINCKENAUER, J. O.: *Problems of Definition: What Is Organized Crime?* Časopis Trends in Organized Crime, Vol. 8, No. 3, Spring 2005.

HOLEC, P. (2001): *Chebský problém*. Reflex, č. 47, 2001. ISSN 0862-6634.

MACHÁČEK, Z.: *Zahraniční skupiny organizovaného zločinu a jejich aktivity na českém území*.

NĚMEC, M.: *Mafie a zločinecké gangy*. Praha : Eurounion, 2003. 390 s. ISBN 80-7317-026-4.

NOŽINA, M. *Bossové, vojáci a zrnka rýže. Vietnamské kriminální sítě v ČR a jejich mezinárodní dimenze*. 1. vyd. Praha : KLP, 2012. 293 s. ISBN 978-80-86791-88-3.

NOŽINA, M., KRAUS, F.: *Kriminální sítě ve vietnamské diaspoře*. Praha : Ústav mezinárodních vztahů, 2009. 124 s. ISBN 978-80-86506-82-1.

NOŽINA, M.: *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*. Praha : Themis, 2003. 407 s. ISBN 80-7312-018-6.

NOŽINA, M.: *Vietnamese Organised Crime in the Czech Republic*. Perspectives 15/2000, s. 20; Respekt 15/2002 (8. 4. – 14. 4. 2002)

SMOLÍK, J.: *Uvedení do problematiky organizovaného zločinu*.

SMOLÍK, J. (eds.): *Organizovaný zločin a jeho ohniska v současném světě*. Brno : Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity, 2007. 204 s. ISBN 978-80-210-4438-8.

SOULEIMANOV, E. ed al.: *Organizovaný zločin*. Praha : Auditorium, 2012. 142 s. ISBN 978-80-87284-27-8.

Elektronické zdroje

BROUČEK, S.: *Aktuální problémy adaptace vietnamského etnika v ČR*. [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.cizinci.cz/files/clanky/107/vietnamska_etnika.pdf>, s. 20.

LAMPE von, K.: *Organized crime definitions collection*, [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.organized-crime.de/OCDEF1.htm#index>>.

LAMPE von, K.: *The Use of Models in the Study of Organized Crime*. [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://freenethomepage.de/kvlampe/kvIECPRocmodels.pdf>>, s. 6.

Legislativní dokumenty

FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION: *Organized Crime*, [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <<http://www.fbi.gov/hq/cid/orgcrime/glossary.htm>>.

MINISTERSVO VNITRA ČR. (2000): *Informace o stavu organizovaného zločinu na území České republiky v roce 2000*, [online]. [cit. 2016-02-02]. Dostupné z WWW: <http://www.mvcr.cz/dokumenty/org_zlo/konc2000/cesky/1_pojem.html>.

ZČP: zpráva ÚOOZ, květen 1999.

ZČP: zpráva ÚOOZ připravená pro výzkumný projekt ÚMV s názvem *Mezinárodní organizovaný zločin v České republice*, 2001.

ZČP: Rozsudek případu PČR 2.ODD. SKPV OŘP P-IV (drogová kriminalita) červen 2013